

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ

2013-2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Petr Letocha

Regulace lobbingu v ČR

Praha 2019

Vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. Lukáš Novotný, M.A., Dr.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED

2013-2016

DIPLOMA THESIS

Petr Letocha

Regulation of lobbying in the Czech Republic

Prague 2019

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Doc. Mgr. Lukáš Novotný, M.A., Dr.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora.....

Poděkování

Rád bych poděkoval Doc. Mgr. Lukáši Novotnému, M.A., Dr., za podmínky a směrování ke zpracování diplomové práce, vážím si jeho zkušeností a zvláště odborných znalostí.

.....

Anotace

Tato diplomové práce odráží jeden z aktuálních problémů dnešní formy komunikace. Věnovat se budeme lobbingu a jeho regulaci v ČR. Práce nejprve vyloží relevantní teoretická východiska, tedy bude prezentován pojem lobbing. Dále se zaměříme na regulaci lobbingu ve vybraných zemích světa, zejména v USA, ale i v některých evropských zemích a také v Evropské unii. V hlavní části práce se budeme věnovat současné debatě o regulaci lobbingu v ČR a součástí práce bude i analýza vybraných problémů, spojených právě s touto současnou Českou debatou.

Klíčová slova

Lobbing, regulace lobbingu, transparentnost, legislativa, společenská odpovědnost, etika, korupce, střet zájmů.

Annotation

This thesis reflects one of the current problems of today's form of communication. We will focus on lobbying and its regulation in the Czech Republic. The thesis first explains the relevant theoretical background, ie the concept of lobbying will be presented. Furthermore, we will focus on lobbying regulation in selected countries of the world, especially in the USA, but also in some European countries and also in the European Union. In the main part of the thesis we will deal with the current debate on the regulation of lobbying in the Czech Republic and an analysis of selected problems connected with this contemporary Czech debate will be a part of the thesis.

Keywords

Lobbying, lobbying regulation, transparency, legislation, social responsibility, ethics, corruption, conflict of interest.

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	13
1.1 Reprezentace a zájmy	13
1.2 Lobbing.....	16
1.3 Lobbista	18
2 ROZDÍL MEZI LOBBINGEM A KORUPCÍ.....	23
2.1 Lobbing a korupce	23
2.2 Strategie a techniky lobbingu	25
2.3 Problémy a hrozby korupce	30
3 REGULACE LOBBINGU VE SVĚTĚ.....	32
3.1 USA jako specifický příklad.....	32
3.2 Lobbing v evropských zemích.....	36
3.3 Specifika debat o zavádění regulace lobbingu ve světě.....	37
4 REGULACE LOBBINGU V EU.....	43
4.1 Definice a pojetí lobbingu v EU	43
4.2 Lobbování v institucích EU	48
4.3 Typy zájmů při rozhodovacím procesu EU	49
5 HISTORIE A SOUČASNOCT REGULACE LOBBINGU V ČR.....	51
5.1 Historie regulace lobbingu v ČR	51
5.2 Stav a boj s korupcí v ČR	53
5.3 Mezinárodní oblasti boje s korupcí v ČR	54
PRAKTICKÁ ČÁST	57
6 SPORNÉ BODY MOŽNÉ REGULACE.....	57
6.1 SWOT analýza.....	57
6.2 Nezávislá exekutiva	59
6.3 Transparentnost moci výkonné.....	60
6.4 Střet zájmů	60
6.5 Jak regulovat lobbing v ČR – eliminace korupce	61
ZÁVĚR	69

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	71
SEZNAM ZKRATEK	74
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Cílem této diplomové práce je zmapování regulace lobbingu v ČR, konsolidace faktů na, jejichž základech budu stavět hypotézu jak k regulaci lobbingu do budoucna přistupovat a jak jej regulovat. Cílem této práce, tak budou otázky, kde budu hledat odpovědi na to, proč chceme lobbing regulovat- pokud ho chceme vůbec regulovat, co konkrétně chceme regulovat, a poslední otázkou bude, jak v podmínkách lokálního prostředí můžeme lobbing regulovat. K zjištění odpovědí na tyto otázky budu vycházet z obecného povědomí o lobbingu, lobbistech, regulace lobbingu a regulace lobbingu v zahraničí.

V této práci popíši k jakým informacím a z jakých zdrojů jsem dospěl a na základě jakých dat se propracuji k zodpovězení témat spojených lobbingem. Práce vychází z deskripce fakt, kterými se již dlouhá léta zabývá celá společnost ve světě konkrétně USA, EU, ale i v ČR. K práci použiji doporučenou literaturu a zdroje, z nichž formou obsahové analýzy, budu hledat odpovědi a hypotézy k rozebíranému tématu regulace lobbingu v ČR.

K vypracování diplomové práce vycházím z doporučené literatury vedoucím práce a návazné literatury, kterou jsem potřeboval k detailnějším informacím, vedoucích k opoře na zpracování výstupů z této práce. Potřebnou literaturu k vypracování této práce bych rozdělil na čtyři oblasti. První z nich je oblast politická. Kde jsem čerpal informace z historických dat vývoje světové politiky, z oblasti politologie, z oblasti nadnárodní integrace, z oblasti politologie, z oblasti světové politiky a také z demokracie v politické prostoru. Druhou oblastí použité literatury, je oblast institucí mezinárodní organizace, mezinárodní diplomatický protokol, téma Evropa a občanská společnost, a podpůrné zdroje ke zjištění stavu v EU a jejího působení na centralizaci a globalizaci. Třetí oblastí použité literatury je oblast zaměřená na komunikaci, zde bych zmínil témata komunikace, informace a práce s nimi, public relations, fundraising, networking a management s lidského faktoru. Čtvrtou oblastí použité literatury, jsou zdroje informací sloužící k deskripci historických faktů spojených s lobbingem, korupcí a jejich regulace, popisující stav a vývoj v ČR, EU a světě. Podstatným tématem je také vývoj společenské odpovědnosti a fakta dle přístupu vlády ČR k těmto tématům. Tyto teoretické zdroje slouží k ucelení znalostí a orientace v tématu spojeným s regulací lobbingu. Tento

teoretický vstup, budu hodnotit s osobní zkušeností vlastní praxe z mezinárodního korporátního prostředí. Cílem bude vyvodit závěr, kam a jakou cestou směřovat, tak abychom postoupili dále v záměru regulace lobbingu v ČR.

V této diplomové práci vymezím problematické oblasti témat regulace lobbingu v ČR. Budu se věnovat představením teoretických východisek, kde bude prezentován pojem lobbing, lobbista, zájmové skupiny, reprezentace, transparentnost, regulace lobbingu a korupce. Dále se zaměříme na regulaci lobbingu ve vybraných zemích světa, zejména USA a také některých zemí Evropské unie. Práce je zakončena vyhodnocením analyzovaných oblastí spojených s regulací lobbingu.

Teoretická část diplomové práce, obsahuje vymezení témat lobbingu vůči korupci, strategii a techniky lobbingu, kterými vstoupím do hlubšího povědomí problematiky spojené s lobbingem a korupcí. Otevřu oblast deformace lidského faktoru a oblasti jejího selhávání. Vydefinuji si oblasti problémů a hrozeb korupce. Dalším tématem teoretické části, bude regulace lobbingu ve světě, kde proberu témata proč a jak regulovat lobbing, obecné přístupy k regulaci lobbingu a příklad regulace lobbingu v USA. Na toto téma navážu oblastí regulace lobbingu v UE, konkrétně jak je vymezena regulace lobbingu v institucích EU a také se budu věnovat konkrétním členským zemím EU.

V hlavní části práce, se budu věnovat aktuální debatě o regulaci lobbingu v ČR, prioritním oblastem boje proti korupci. Součástí této práce bude také analýza vybraných problémů. Z nichž si vyvodím kroky vedoucí k eliminaci korupce, nastíním transparentní firemní kulturu, rozeberu oblast společenské odpovědnosti a v závěru vyhodnotím závěry z analyzovaných oblastí.

Strukturu práce koncipuji na dvě části a to na část teoretickou a na část praktickou. V teoretické části budu věnovat teoretickým východiskům, kde rozeberu formy a zájmy reprezentace, vymezím pojem lobbing, lobbista, reprezentace a jejich zájmy. V následující části, se budu věnovat tématu rozdílů mezi lobbingem a korupcí, zde popíši, jak je vnímána korupce a jak se od sebe vymezuje. V další části této kapitoly popíši strategii a techniky lobbingu ve vazbě na jejich aktivity a role. V další návazné části se budu věnovat lidského kapitálu a to z pohledu selhání jedince a společnosti. Rozeberu také oblasti, ve kterých spatřuji hrozby a problémy korupce. V další kapitole zabývající se regulací lobbingu ve světě prodiskutuji jako příklad USA, které mají letitou zkušenost s řešením tématu regulace lobbingu. V návazné části, se budu věnovat lobbingu

v evropských zemích, kde probíhá živá osvěta tématu regulace lobbingu. Navazujícím a společným tématem je také oblast specifických debat o zavádění regulace lobbingu ve světě, kde vymezím rámec regulace a samoregulace lobbingu.

Oblast regulace v EU, která je nám svým prostředím velmi blízká, však neprochází velmi aktivním dopadem na regulaci lobbingu v členských zemích EU, pouze v několika evropských zemích, kde k reálné regulaci dochází, tak v ostatních zemích je oblast této problematiky aktuálním tématem. Vzhledem k rostoucímu vlivu EU na její členské země a hlavně na její institucionální rozložení, je třeba dbát na vliv zájmových skupin a rozhodující orgány EU. V diplomové práci se také zaměřím na typy zájmů v rozhodovacím procesu EU, kde sledujeme skupiny neziskové a ziskové. Také se budu věnovat principům standardů regulace a to participaci, otevřenosti a odpovědnosti, efektivnosti a konzistenci. Po deskripci stavu regulace ve světě a zemích EU, se budu věnovat stavu regulace lobbingu v ČR a to jak její historii, stavu boje s korupcí, koordinací oblastí mezinárodního boje a aktuálním stavu v ČR.

Prostřednictvím analýzy SWOT, pak vydefinuji silné a slabé stránky lobbingu a také příležitosti a její hrozby. Na základě výstupu ze SWOT analýzy regulace lobbingu v ČR, vydefinuji nejspornější body, které rozpracuji v praktické části. Po zpracování těchto bodů, se vyvodím východiska a předložím návrh jak a zda regulovat lobbing v ČR.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V této části se budu věnovat objasnění pojmů, lobbying, lobbista, a formě jejich působení prostřednictvím reprezentace zájmových skupin.

1.1 Reprezentace a zájmy

Reprezentace v moderní teorii demokracie představuje zastupitelnost jednotlivce či skupiny, jedná za někoho jiného, v případě politické reprezentace jsou tak aktéry občané, voliči a posléze jejich reprezentace. Modely reprezentace a jejich vztahy můžeme rozdělit na čtyři modely a to model správce, kde lze označit osobu, jež má na starosti správu majetku, nebo jiných aktiv, která mu byla svěřena, je předpokladem že v tomto případě bude správce přistupovat s nejlepším vědomím a svědomím řádného hospodáře. Pak model delegáta, kde delegát jedná za někoho jiného, nebo bude pověřen předmětným zadáním, cílem je distribuce názorů jiné skupiny, nikoliv jeho vlastní, pokud je neprojedná s delegující skupinou. Tento model by měl umožnit reprezentaci distribuci konkrétních doporučení či myšlenek jeho voliči, ale nikoliv vlastních názorů, aby nedocházelo ke zkreslení distribuovaných myšlenek. Dalším modelem je model mandátu, který představuje pověření nebo příkaz vyšší instance, které ho je třeba respektovat, obdrženým mandátem z vítězství ve volbách, jehož posláním je prosazovat program strany. Politický mandát, který má pak vláda, může jednat jen v souladu se stranickým programem, či programovým prohlášením vlády. Následuje model podobnosti, který odráží modelaci skupin dle průzkumu trhu a tvorby skupin reprezentativního vzorku, pak napovídají k jakým sociálním skupinám se přiklánět, kde tendence v tomto případě je, přiklánět se ke skupině které je nám podobná.¹

V případě zájmové skupiny, se jedná se o nepostradatelné skupiny, které se účastní také politického procesu, vzhledem k rostoucímu propojení komunikačních prostředků a integrace mezinárodního prostředí dochází k vytváření sofistikovaných zájmových

¹ NOVOTNÝ, L. *Politologie*. Praha: Univerzita J.A.Komenského Praha, 2010, ISBN 978-80-7452-003-7. s. 138

uskupení. Tyto uskupení se pak soustřeďují v zájmových skupinách, které hledají cestu jak ovlivňovat politiky, občany či další členy v rozhodovacích procesech a tak působí na politické prostředí a to jak v lokálních tak regionálních prostorech. Cílem zájmových skupin je vliv na držitele moci, na rozdíl od politických stran, které se soustředí na ovládnutí politického vlivu a moci. Do zájmových skupin se mohou řadit, odbory, podnikatelské komory, svazy, podnikatelská sdružení působící v konkrétní nebo podobné oblasti podnikatelského oboru, také zájmová sdružení, komunity, ale mohou zde bohužel také působit organizace z prostředí šedé ekonomiky. Ve vazbě na lobbying a jeho působení je nejvíce rezonující působení zájmových skupin směrem k politickému prostředí. Z tohoto důvodu je možné pohlížet na zájmové skupiny z pohledu jejich zájmu a to tedy politické zájmové skupiny, kde jsou upřednostňovány ekonomické zájmy a nátlakové skupiny, které se profilují do prostřední ideologie a zájmů.² Z pohledu neziskových organizací můžeme nahlížet na činnost zájmových skupin jako servisních činností a expresivních činností, kde je jejich hlavním cílem obhajoba zájmů a je třeba upozornit na problematiska témata ať už aktuálního dění, tak i témata které budou řešena v budoucnu a mohou přinést do společnosti nežádoucí stav.³

Působení zájmových skupin na politické prostředí, lze rozdělit do několika bloků a to na reprezentaci, která působí v oblasti zákonodárského prostředí, dále kooperaci, kde probíhá spolupráce a koordinace postupů společenských uskupení. Pak také hovoříme o konzultacích, které vstupují do prostředí konzultačních aktivit v politických stranách. Jedním z výrazných témat je lobbying, kdy dochází k tendenčnímu tlaku na prosazení zájmů zájmové skupiny, dochází k využívání sofistikovaných technik, které mají jednoznačný záměr směřující k dosažení cíle. Bohužel zadání může nést parametry, uspět za jakýchkoliv podmínek a tak zde může docházet k překročení právních norem, vedoucích k dosažení cíle zájmové skupiny anebo otevření tématu, které je atraktivní i pro jiné zájmové skupiny. Další oblastí působení zájmových skupin je nátlak, vytváření konfrontačního prostředí. Vliv zájmových skupin a jejich strategie se soustředí na

² NOVOTNÝ, L. *Politologie*. Praha: Univerzita J.A.Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-7452-003-7. s. 140

³ MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9, s. 65

vlastníky kontaktů a to na kontakty na držitele moci zákonné, na držitele moci výkonné a na kontakty na držitele moci soudní.⁴

Z pohledu klasifikace kanálů vlivu zájmových skupin na dotčené skupiny, je rozdělujeme dle formy působnosti na formální a neformální kanály. Pak v případě využití formálních kanálů, hovoříme o institucionálním systému vedení procedur. V případě využití neformálních kanálů se jedná o všechny ostatní činnosti.⁵

U zájmových skupin a jejich funkce, je třeba vydefinovat zájmy, představení zájmů a požadavků prostřednictvím formální či neformální komunikace. Zájmové skupiny se také soustředí na kumulaci zájmů a na společný záměr, který je konsolidovaný v prioritní cíle. Dochází i k diverzifikace zájmů, a to formou hledání potřeb s nejvyšší prioritou a následnou integraci zájmů, zakomponování vizí do záměrů politických uskupení. Na tuto integraci, pak navazuje konfirmace zájmů, resp. utvrzení na vzájemných postupech zájmových skupin a politických stran. Zájmové skupiny sebou přináší jak, pozitiva tak negativa. V oblasti pozitiv se otevírají témata, která politické strany upozadují, případně vytváří prostředí otevřené informovanosti společnosti, politika je tak čitelnější. Směřují politické aktéry ke spolupráci, k hledání alternativních cest. Regulují růst moci vlády a narovnávají prostředí k lepšímu pochopení směrem k veřejnosti a usměrňují vládu, aby nedocházelo ke snižování důvěryhodnosti. Stabilizují politické prostředí, zprostředkovávají dialog mezi voliči a politiky. Témata, která jsou proti, je pak vznik politické nerovnováhy, růst vlivu nepolitické moci, která disponuje značnými finančními prostředky anebo jinými zdroji. Bohužel jednají ve vlastním zájmu, nikoliv v zájmu veřejné společnosti. Zástupci zájmových skupin nenesou veřejnou odpovědnost, nerespektují pravidla procesů stanovených státní správou. Uchylují se do prostřední netransparentního chování, čímž narušují veřejnou dostupnost k informacím a tím i jejich kontrolu. Neřízený růst požadavků na instituce či veřejné činitele a to pouze ve svůj

⁴ NOVOTNÝ, L. *Politologie*. Praha: Univerzita J.A. Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-7452-003-7. s. 140

⁵ PINKOVÁ, A.: *Zaměstnavatelské a podnikatelské organizace v ČR*. Brno: ISPO, 2011. 202 s. ISBN 978-80-7325-258-8. s. 22

prospěch, nelze tedy prioritizovat projekty s veřejnou prospěšností, ty mohou být upozaděny. Nově dochází k propojování, kde odborné zájmové skupiny spolupracují se státními institucemi a dochází zde ke spojení odborných, profesních konzultačních služeb, které vytváří obhajobu politických záměrů v konsensuální výstupy, jež mohou být akceptovány veřejností i politickými institucemi. Tím dochází k oficiálnímu vstupu veřejných skupin do státní agendy a může tak docházet k ovlivnění politického prostoru a názoru.⁶

1.2 Lobbying

Lobbying, lobbyingové aktivity, identifikace lobbisty a otázka, jakou roli má lobbying v dnešním uspořádání, tato všechna témata jsou vedena v aktuální společenské diskuzi. Pojem lobbyingu, je obecně užíván ve spojení s lobby bary, lobby kluby, lobby salonky, jakékoliv spojení s pojmem lobby, tak prochází fází znehodnocení tohoto pojmu. Pod pojmem lobby si většina z nás představí vstupní halu v hotelu nebo veřejný prostor či chodbu. Ovšem mnozí si pod pojmem lobby představí také snahu ovlivnit konkrétního činitele k vyjádření jeho souhlasu či nesouhlasu v souvislosti s konkrétním řešením. Lobby lze definovat jako snahu ovlivnit úředníka s cílem prosazování určitých zájmů.⁷

Laubia, lobia či loubia, to jsou první základy položené pojmu lobbying v latině a německém jazyce. Označoval se takto v 16. století zastřešený průchod nebo hala kláštera. I v českém jazyce bychom našli příbuzné ekvivalenty – loubí, podloubí, lodžie. Později je tento pojem používán pro vstupní haly veřejné budovy. Politického významu se lobbyingu dostalo počátkem 19. století ve Spojených státech amerických, kdy se tamější zákonodárci scházeli v předsálí parlamentu - lobbies. V UK byla takovým místem chodba

⁶ NOVOTNÝ, L. *Politologie*. Praha: Univerzita J.A. Komenského Praha, 2010, ISBN 978-80-7452-003-7. s. 137

⁷ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 17

parlamentu. Od lobby už je jen krůček k lobbistovi, kterého můžeme označit jakožto osobu snažící se ovlivnit zákonodárce.⁸

Pojem lobbying, je také často spojován s tvrzením, že se jedná o ovlivňování konkrétních osob v rámci působnosti státní správy, kde je zastoupena politická reprezentace.⁹

Potřeba vymezit jasně, co je ještě přípustné a co již není transparentní, vyvstala z doby před druhou světovou válkou, kdy bylo používání prakticky jakýchkoliv praktik za účelem ovlivňování veřejných činitelů zcela běžné. Bylo zapotřebí informovat společnost o standardech či normách v jednání s veřejnými činiteli. Základem všeho je vymezení lobbyingu vůči korupci. V první řadě je důležité odlišit lobbying od prosazování zájmů prostřednictvím volených zástupců. Neméně důležité je využít lobbying jakožto zdroj informací a analýz a jasně vymezit lobbistu, komerčního či prosazujícího vlastní zájem. Další možný pohled chápe lobbování jako přesvědčování. Různé zájmy spolu vstupují do soutěže, a záleží pak na schopnosti, metodách a síle použitých argumentů přesvědčit toho, kdo rozhoduje, aby jednal v souladu s danými zájmy. Tato ideální situace ovšem předpokládá rovnocenné postavení zájmových skupin, o kterém však můžeme značně pochybovat. Velice zajímavý je fakt, že díky intenzivnímu zdůrazňování a odkazování na základní svobody, zejména svobodu slova a sdružování, první Dodatek Ústavy USA, mají USA ve vývoji regulace lobbyingu zhruba padesátiletý náskok před Evropou.¹⁰

V důsledku globalizace a aktuálním problémům v rozvoji mezinárodní integrace již nejsou národní státy schopny zvládat tyto komplikované témata, jako jsou, bezpečnost, válka, policie, hranice, domácí nebo zahraniční politika, vlastními silami. Žádný stát již není schopen z vlastních zdrojů, zajistit bezpečnost národního státu, aby tím zajistil vlastní suverenitu, tím dochází ke snižování vlastní autonomie. To vede k procesu postupné

⁸ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 18

⁹ MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9, s. 65

¹⁰ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 18

integrace ke společnému globálnímu dialogu, vedoucího k postupné integraci do rozvíjejícího se globalizovaného prostředí. Národní témata se tak stávají mezinárodními a ta opět národními, tímto procesem se postupně dané státy včleňují do integrovaného prostředí a plynoucí problematické téma začínají řešit jako vlastní i společné, vedoucí k společné regulaci také lobbingu.¹¹

1.3 Lobbista

Lobbista je člověk, který používá různé nástroje, techniky a strategie za účelem provozování lobbistické činnosti s cílem ovlivnit rozhodovací proces. Protože každý typ lobbistů pracuje jinak a používá jiný soubor nástrojů, technik a strategií, většina právních úprav vymezuje tři základní skupiny lobbistů, na které jsou také kladeny rozdílné nároky, co se vyzývá o činnosti a zveřejňovaných informací.

Rozlišujeme tedy tři skupiny lobbistů. Lobbista konzultant, osoba, kterou známe pod označením profesionální poradce, konzultant, specialista na vládní vztahy, poradce. Lobbista je zapsán v registru lobbistů a jeho povinností je vést záznamy o každé smlouvě např. v USA, Kanada, Polsko, Litva. V některých zemích umožňuje právní systém definici lobbisty pouze jako profesionála poskytujícího služby zákazníkům. Firemní lobbista, zaměstnanec komerčního podniku, který má komunikaci s veřejnými činiteli v popisu práce. Lobbistická aktivita není na prvním místě, nicméně zůstává plnohodnotnou součástí lobbistovy pracovní náplně. V registru je zapsaný zaměstnavatel a jméno lobbisty, pokud se lobbista věnuje lobbistické činnosti minimálně z dvaceti procent své pracovní doby. Lobbista, obhájce, je tak např. zaměstnanec nadace, státního sektoru nebo občanského sdružení, není povinen pravidelně informovat o svých aktivitách. Stejně jako v USA či Kanadě je evidován do Registru lobbistů, pakliže lobbistická činnost zabírá více jak dvacet procent jeho pracovní doby.¹²

¹¹ MÜLLER, K. B.: *Evropa a občanská společnost*. Projekt evropské identity. Praha: SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-84-7, s. 54

¹² LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 60

Národní identita, je vnímána naprosto jinak, pokud žijeme v ČR, tak se k ní stavíme s drobným přehlížením či nedoceněním, pakliže se přestěhujeme do zahraničí, svou identitu si začínáme více uvědomovat a také ji obhajovat. Pokud se zaměříme na působení evropské identity, tak primárně začneme hledat průsečíky těch pozitivních subjektivních vlastností a osobně se s nimi také ztotožňujeme a přijímáme je.¹³

Lobbistu také můžeme dělit dle jeho role. Role informační, kde by lobbista měl poskytovat objektivní a úplné informace. Také by měl doporučit řešení dané problematiky na základě dostupných informací a argumentů. Ideální situace pro rozhodovatele je, pokud lobbista dodá více alternativ řešení, ze kterých si lze i s ohledem na konkurenční prostředí vybírat. Role přesvědčovací, na základě objektivních informací je lobbistovou snahou přesvědčit rozhodovatele, učinit rozhodnutí určitým směrem. Lobbista tak jedná v souladu s etickými a morálními principy. Role identifikační, kde lobbista identifikuje problém. Následná medializace je typickým cílem kampaní obhajoby veřejného zájmu či identifikace problémů ve společnosti. Role vymáhací, která je aplikována spíše u občanských společností. Občanské společnosti jednájí většinou v souladu s obecným prospěchem, mohou poukazovat na nedostatky vyplývající z činnosti státního sektoru a veřejných činitelů. Toto je běžná praxe spíše v zahraničí, kde jsou tyto společnosti také označovány za lobbisty. Role integrační, zde lobbista pomáhá vytvářet spojení, koalice mezi spojenci, ale i mezi soupeři.¹⁴

Ve vazbě na lobbying a jeho regulaci, je třeba dodržovat transparentní informační prostředí, protože právě informace jsou nositeli know-how a vzbuzují tak poptávku po rychlosti distribuce a kvalitě jejich obsahu. Z toho důvodu, pakliže chceme regulovat vliv lobbyingu v politicko-ekonomickém prostředí, je nutností disponovat regulačním

¹³ MÜLLER, K. B.: *Evropa a občanská společnost*. Projekt evropské identity. Praha: SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-84-7, s. 94

¹⁴ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 38

institutem mediální prostoru, aby chránil společenskou prospěšnost a udržoval ve zdravém mediálním prostředí.¹⁵

Důležitou roli v procesu lobbingu hraje přípravná fáze, tedy fáze etablování v oblasti politické i veřejné. Tato fáze je důležitá pro moment nasazení konkrétních zájmů. V této fázi zastává lobbista různé role. Rozlišují se čtyři základní role lobbisty. Lobbista v roli prostředníka zprostředkovává kontakt zájmových skupin s vládou. Díky rozsáhlým kontaktům, kterými lobbista disponuje, propojuje vhodné aktéry a instituce. V tomto směru má obrovskou přidanou hodnotu. Lobbista v roli komunikátora, kde se stará se o předání informací oběma zúčastněným stranám, vhodně propojuje obě strany. Integrovaná role lobbisty, zajišťuje komunikační role nezbytné k vyjasnění problému mezi spojenci ale i protistranami a důležité pro vytváření nových koalic a spojení. Role poradce, zde lobbista dává argumenty pro a proti v určitých zájmech.¹⁶

Neméně důležitá je také typologie samotných lobbistů. Nejčastěji rozdělujeme lobbisty na kariérní a specializované, nebo mezi nezávislé, profesionální a amatérské lobbisty. Rozlišujeme následující typy lobbistů. Kdy se jedná se o smluvní, kde jsou lobbisté najati za úplatu za účelem lobbovat v zájmu klienta. Přibližně čtvrtina všech lobbistů takto funguje v USA. Tito lobbisté jsou mediálně známí. Máme také interní, vnitropodnikové lobbisty, kteří jsou zaměstnaní firmou a lobbuji za svého zaměstnavatele. Z pohledu vývoje lobbingu se objevují právě interní lobbisté nejdříve. Pro časté negativní vnímání se často jejich pozice skrývá za jinou pozici, např. výkonný ředitel, specialista na vztahy s vládou aj., často se užívají pojmy, managing advisor, business development manager, strategic manager. Další skupinou je zaměstnanec vládní agentury, to je osoba pověřená stykem s vládou, jsou např. zaměstnanci vládních agentur a místní vlád na vedoucích a nejvyšších postech vládních úřadů, ale i také představitelé univerzit. Jejich lobbistická činnost bývá velice často netransparentní. Lobby jako takové není hlavní součástí jejich práce. Občanští lobbisté se s v tomto případě profilují jako

¹⁵ MUSIL, J.: *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6, s. 107

¹⁶ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 41

lobbisté reprezentující neziskovou organizaci. Bývá pravidlem, že jsou tito lobbisté v dané problematice sami zainteresovaní. Další skupinou jsou soukromé osoby lobbující za svůj zájem. Tento jev se vyskytoval dříve více v USA, v posledních letech je tato činnost populární také ČR a zemích EU.¹⁷

Z pohledu lobbistické strategie a techniky, se můžeme zaměřit na strategii, jako záměr, jakým chceme dosáhnout požadovaného cíle. Z pohledu techniky, pak na způsob, jakým dosáhneme požadovaného cíle. Obě dvě kategorie spolu souvisí, různé techniky mohou být použity pro výběr různých strategií. Zde lze vycházet ze čtyř základních proměnných, a těmi jsou téma, aktéři, časování a vymezení hranic lobbingu. Dále rozlišuje tři typy strategie, se kterými musí lobbisté pracovat. Kde volíme buď, konzervativní přístup, kdy lobbista využívá příznivé situace, kdy není zapotřebí vyvinout větší úsilí. Ofenzivní strategie využívá, pokud je situace nepříznivá, je nezbytné zaměřit se na minimalizaci negativních nákladů, pokusit se ovlivnit vývoj žadáním směrem a počkat si, než bude opět situace příznivá. Poslední strategie vyplývá z neurčité situace, v tomto případě se vyčkává a probíhá manipulace s tématy s cílem argumentovat a vyjednávat.¹⁸

Zdroje, funkce, strategie a technika, to vše jsou faktory, které vstupují do lobbistické činnosti. Jsou mezi sebou úzce provázané a jednoduše řečeno, bez zdrojů není možné využití technik, které se chystá lobbista aplikovat. Zdroje můžeme rozdělit na následující kategorie dle povahy zdrojů. Finanční zdroje jsou nezbytné pro financování lobbistické činnosti. Nezahrnují pouze provozní náklady lobbisty, jeho odměnu, ale i výdaje spojené se zvolenou technikou. Důležitá je znalost prostředí specifických oblastí či postupů. Celkem často je právě znalost, nebo know-how nejdůležitějším zdrojem ovlivňujícím úspěch, či neúspěch lobbistovy aktivity. Přírozeným zdrojem znalostí jsou informace, které jsou v tomto ohledu zásadní. Kontakty, vazby a jejich propojení ve společnosti-nebo networking, je potenciální velká výhoda lobbisty, ale také zásadní faktor s ohledem

¹⁷ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 38

¹⁸ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 42

na jeho pověst a důvěryhodnost. Organizace, to je zásadní faktor v momentu, kdy finanční zdroje nejsou pokryty a informace nejsou komplexní. Schopnost dobré organizace je zásadní v posilování samotné pozice lobbisty.¹⁹

¹⁹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 38

2 ROZDÍL MEZI LOBBINGEM A KORUPCÍ

2.1 Lobbying a korupce

Jak tedy definovat pojem korupce? Korupce obchází rovné podmínky účastníků soutěže, soutěž samotná pak ztrácí smysl. Korupce umožňuje mnoho způsobů, kterými lze obejít konkurenční prostředí, často se vyskytuje v prostředí vysoké politiky. Korupce má stejný účinek na trh, tak jako dotace, vytváří disfunkční prostředí z pohledu rovných podmínek pro účastníky v tržním prostředí, kteří se pak setkávají na nerovnovážném trhu.

Korupce jako taková není exaktně definována, je známá odnepaměti a spojována s kupováním přízně a uplácením. V české novodobé historii se s korupcí velmi často setkáváme v 90. letech minulého století v podobě obrovských majetkových přesunů v rámci privatizace a restitucí. Zkorumpovaný je ten, jenž selže v nějakém rozhodovacím procesu. Může to být někdo ze státní správy nebo komerční sféry. V systému každé této instituce jsou nastaveny systémy nebo normy či pravidla, která popisují, jak má systém fungovat, aby byl funkční. Zkorumpovaný člověk zachází mimo tato nastavená pravidla, vědomě většinou za účelem vlastního obohacení. Pokud jde o více osob, nazýváme je zločinným spolením. Právní vymezení korupce v trestním zákoníku, pracuje s pojmy, přijetí úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství a společné ustanovení.²⁰

Díky faktu, že v minulosti se takzvaní lobbisté často uchýlovali až k často nelegálním praktikám, je lobbying často chápán jako synonymum pro korupci. Je tedy nezbytně nutné oddělit lobbying a korupci a nastavit normu, která říká, co je ještě v pořádku a morální a etické a co již naopak korupce. Do vymezení takových hranic vstupuje nicméně spousta faktorů, např. co je v rámci demokracie přijatelné, co je veřejný zájem, jak mají být nastavena pravidla forem zprostředkování. Korupce je ve své podstatě zneužívání svěřených pravomocí za účelem nezaslouženého obohacování se, nebo prospěchu. Korupčním chováním rozumíme např. nabídnutím nebo přijetím úplatku. Je potřeba říct,

²⁰ ČASTORÁL, Z.: *Management lidského faktoru*. Praha: UJAK, 2013. 336 s. ISBN 978-80-7452-038-9, s 277

že z pohledu tržního přístupu je definice norem a toho, co je v pořádku a co již hraničí s korupcí, nejasná. Na korupci můžeme nahlížet jako na nelegální uspořádání sloužící jednotlivcům nebo skupinám k získání kontroly a vlivu na politickým, ekonomickým prostředím. V případě korupce se tyto skupiny snaží převzít rozhodovací proces ve větší míře než obvykle. Vládní úředník kompetentní k určitým výkonům je nelegálně motivovaný peněžní nebo jinou odměnou k aktivitě, která má přínos pro toho, kdo odměnu nabízí a znevýhodňuje tak veřejné zájmy.²¹

Problematikou korupce se v rámci českého právního řádu zabývá Trestní zákoník, zákon. V rámci šetření korupce je důležité nejen, kdo úplatu přijal, ale také od koho byla nabídnuta a to jak přímo či nepřímo. Pokud budeme hledat původ korupce, tak pojem korupce má svůj původ již ve starém Římě, kde vychází ze základu „rumpere“ znamená zlomit a reflektuje klima tehdejší společnosti. Jednotná definice korupce není a je stejně obtížné jako definovat pojem lobbying. Hranice mezi tím, co je přípustné a co již není přípustné, je nesnadno definovatelná. Korupce se tedy může skloňovat, jako zneužití vlivu moci k vlastnímu nebo společnému obohacení. Korupce není vždy jen úplatkářství, existují různá dělení, kde nejčastější je dělení korupce na malou a velkou. Vyhýbání se daňovým povinnostem, ovlivňování veřejné zakázky, soutěžní nebo systémová korupce, to vše je korupce provozovaná nejen skupinami ale i širokou veřejností. Co je dnes bráno jako neetické a nepřipustné, bylo v minulosti bráno za zcela běžné. Pak dává větší smysl primárně zprůhlednit procesy v politice a veřejné správě než regulovat a omezovat působení zájmových skupin.²²

V USA a Kanadě je lobbying od korupce oddělován právní regulací lobbistické profese, ve Velké Británii je zaváděna profesní samoregulace pomocí etických kodexů. Ani tato opatření ovšem nezabrání faktu, že lobbying je až příliš často zaměňován s korupcí. Jsou země a státní uspořádání, kde je lobbying napřímo provázán s korupcí. Korupce ale nevyplývá primárně ze špatného uspořádání státního zřízení, ale původ je

²¹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 29

²² LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 32

v lidském kapitálu, který pokud nebude vychován, vzděláván a veden k etické osvětě, tak bude neřiditelná.

Pokud zvolíme cestu a přiznáme lobbying jako legální a oprávněnou činnost, tak bude záležet na vyspělosti konkrétní společnosti, jak se s touto problematikou vyrovná. Tento fakt vidíme na např. v USA, kolébce lobbingu, kde trvalo cca sto let, než se lobbying vyprofiloval proti korupci a dalším formám nelegitimního jednání.²³

V USA, které jsou považovány za kolébkou lobbingu, trvalo přibližně jedno století, než se lobbying vyprofiloval, definoval a vymezil oproti ostatním formám nezákonného ovlivňování. Ale nebyly to pouze USA, kde si lobbying musel projít tímto vývojem. Podobně tomu bylo v ostatních postkomunistických demokraciích, kde ještě v plné míře neproběhla institucionální změna a kde přítomnost lobbingu protekcionismu, byla součástí vzniku nového uspořádání. Korupce tu totiž byla vždy a s velkou pravděpodobností bude. Korupce jako součást šedé ekonomiky, a tak vstupuje do prostoru trhu, který dostává do nerovnováhy, přesto profiluje v nezávislý funkční aparát s řadou aktivit orientovaných na konkrétní odvětví s garancí operativy komplexních oborů, odvětví i celé společnosti. Z pohledu cílů lobbingu a korupce, které se jeví jako dvě odlišné disciplíny, tak bohužel mají podobné vlastnosti.²⁴

2.2 Strategie a techniky lobbingu

Před členění lobbingu, si vydefinujeme, jaké zdroje může mít lobbista nebo zájmové sdružení ke své činnosti. Z pohledu lokálního prostředí tak můžeme vidět úzkou paralelu ve srovnání se strategií lobbingu v zahraničí.

Za zdroje lobbingu považujeme, finanční zdroje, komplexní výčet finančních aktiv, umožňující realizaci všech potřebných činností spojených výkonem. Zkušenosti jsou to

²³ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 31

²⁴ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 29

nejcennější, s čím se dá pracovat. Ty vycházejí ze znalostí a komunikačních technik, jejich kombinací a formou zacílení. Stávají se tím nejdůležitějším nástrojem, jejich zdrojem a výstupem jsou pak právě informace, kontakty, zdroje kontaktů, osobní, obchodní, politické a lobbistické, zdroj má nejvyšší hodnotu v podobě důvěryhodnosti. Z pohledu funkcí lobbingu tak můžeme dělit na, přesvědčovací, informační, návrh řešení, avízo problémů, vymáhání práv, integrační, volba správné cesty a je třeba také znát roli lobbisty. Kde se jedná o prostředníka, který působí mezi různými skupinami, které propojuje. Komunikátor, zajišťuje distribuci informací. Přitakávač, využívá argumentů k doporučení nebo zamezení konkrétního zájmu. Sledovač, monitoruje v obecné nebo procesní rovině oblast cíleného zájmu. V případě typologie lobbistických aktivit, je tak můžeme rozdělit na následující skupiny. Smluvní, pracují za úplatu ve prospěch klienta. Interní, zpravidla pracují pro jediného klienta, nebo jsou ve společnosti na tuto činnost najati na plný závazek. Diplomatičké, pohybují se v oblasti státní správy a mohou zastupovat politické role, vládní kruhy, univerzitní sbory, prezidentskou kancelář. Občanští, zpravidla zastupují neziskové či sociální, kulturní oblasti. Soukromé, tyto osoby mají tendenci řešit své osobní okruhy zájmů, vymezují svou osobní ambici. Po vydefinování lobbistických rolí, jejich činností a funkcí se dostáváme ke kombinaci technik, které můžeme pak definovat jako strategie lobbingu. Strategie lobbingu mohou být kombinací maticového uspořádání kde ve vertikále, hovoříme o příznivé, nepříznivé a neurčité situaci. V rovině horizontální, pak působí oblasti, jako je obecná strategie, zainteresovaní účastníci, témata, časování lobbingu a oblast působení lobbingu resp. vymezení jeho hranic. Díky maticovému uspořádání, lze pak definovat různé strategie lobbingu, které vyvstanou z jejich vzájemných průsečíků.²⁵

Mezi komunikační prostředky strategie lobbingu můžeme zařadit public relations (PR), tento pojem je užíván jako vztahy s veřejností, většinou je jeho cílem mluvit dobře o společnosti kterou zastupujeme: Co by měla obsahovat PR strategie, vymezení komunikační strategie, firemní kultura, mediální obraz, web, sociální sítě, prezentační dokumenty, otevřená komunikace s důležitými partnery a institucemi, akce, eventy,

²⁵ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 42

komunikace s médii, prezentace do veřejného prostoru a tyto prostředky jsou běžně využívány.²⁶

Firemní kultura, je definována interními pravidly, v rámci nichž v organizaci fungujeme. Velmi složitě se buduje a je to dlouhodobý proces, na stranu druhou se dá velmi rychle znehodnotit a cesta zpět je velmi dlouhá. Z tohoto důvodu je velmi důležité s touto kulturou, někdy je používá také pojem DNA organizace, pravidelně pracovat a udržovat ji v dobré kondici a také hledat oblasti jejího rozvoje. Mezi důležité ukazatele patří tyto hodnoty jako loajalita, standardy práce a chování, etický kodex, případně směrnice k zamezení korupčního jednání, firemní kultura, zázemí společností, kvalita spolupráce kolegů a vztahy mezi nimi, benefity na straně jedné a straně druhé důslednost v dodržování pravidel, např. dle cílů, udržování návyků, pravidelné společné akce, vánoční večírky, opakované setkávání se managementu s podřízenými. Vliv působení médií se stal v současné době neodmyslitelnou součástí komunikace. Vliv těchto médií na veřejné mínění prezentuje fakta, záměry, myšlenky, které působí na veřejnost. Vliv a rozvoj lobbingu ve společnostech roste, potřebuje mít relevantní informace z trhu a kvalita či kvantita obsahu vlastněných informací vás odlišuje od konkurence. Lobbing je vnímán jak ovlivňování či přesvědčování s cílem distribuce našich zájmů, nebo jejich obhajoba. Tak jako ne každý může být diplomatem, tak ne každý může být lobbistou. Je třeba dodržovat etické hodnoty, aby lobbista nepřekročil hranici morální zákonnou na nezákonnou.²⁷

Lobbing pak můžeme dělit na, strategicky cílený a dlouhodobý, dle potřeby na náhodný a účelový. Pak na přímý, jedná se o přímou komunikaci a to jak osobní rozhovory, setkání, tak i písemná či e-mailová komunikace, jednání probíhá s přímým kompetentním odpovědným zástupcem. Také pak nepřímý lobbing, kdy se jedná komunikaci s prostředníkem, nebo různými sdružení, prostřednictvím médií, ale také i s politickými stranami. Z pohledů druhů lobbingu je můžeme vymezit jako informační,

²⁶ MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9, s. 30

²⁷ MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9, s. 33

legislativní, exekuční, volební, soudní a jejich nástroje pak jsou, osobní setkání, analýzy, průzkumy, studie cíleně zaměřené, sofistikované, kde jde o kombinaci, tis, rozhlas, TV sociální sítě, workshopy, semináře, snídaně. Samozřejmě se lobbying také v čase vyvíjí a lze očekávat jeho přizpůsobování.²⁸

Forma komunikace prostřednictvím „tiché pošty“ v obchodním a diplomatickém prostředí, je velmi silný nástroj, jak vytvářet komunikační prostor, který je důležité monitorovat, vyhodnocovat a aktivně s ním pracovat. Networking jako forma rozvoje vztahů, je cesta, jak si zajistit příležitost či otevřít dveře k setkání či předání nebo sdílení informací ve společenském komunikačním prostoru. Jsme různé osobnosti a to jak extroverti, introverti, či optimisté nebo pesimisté. Ve společenském prostředí pohybují všechny typy lidí, kteří se buď aktivně či pasivně podílí na utváření komunikačního prostředí, ve kterém se část osob soustředí na získávání informací, další skupina informace předává a další skupina která informace má. Celé soukolí komunikačního prostředí, které je schopno propojit lidi kolem sebe, plyne z ochoty sdílet informace.²⁹

Networkery můžeme rozdělit do čtyř skupin, a to aktivní networker, taková osoba bývá vlastníkem obsáhlého sociálního kapitálu. Je schopná propojit téměř kohokoliv s kýmkoliv. Aktivně vede dialog a směřuje aktivně ke sdílení kontaktů a vazeb a své kontakty je ochoten sdílet. Nesdílný networker, ten také disponuje širokým spektrem kontaktů, nicméně není ochoten je sdílet. Většinou požaduje propojení a kontakt na kompetentní osobu. V případě potřeby spojení tento dostupný kontakt nemá k dispozici, nebo nemá čas. Pasivní networker, ten disponuje specifickými kontakty jen v určité specifické oblasti, kde se pohybuje. Bohužel tento potenciál neumí využít, nebo si není vědom, jakou bázi kontaktů disponuje. Pokud chceme prostřednictvím této osoby na někoho propojit, je třeba mu to jasně a zřetelně říci. Silný introvert z pohledu networkera je osoba, která nemá zapotřebí a ani se nechce ve společenském prostoru pohybovat. Společnost a kontakty, které kolem sebe mají je pro ně již dostatečná a nemají potřebu ji

²⁸ MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9, s. 64

²⁹ SCHÁNOVÁ, L.: *Networking*. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5533-5, s. 17

rozšiřovat. Většinou jsou takovéto osoby vlastníci faktů, ale nikoliv vazeb a vztahů, tak aby vás na někoho mohli propojit. Vazby si vytváří dlouhodobě a ty pak nemění.³⁰

Co má tedy společného lobbista a networker a jaká je jejich náplň práce. Zde je jeden shodný cíl a to mít dobré zdroje a dobré informace. Co tedy musíme dělat pro nové obchodní vztahy. Zde bych rád upozornil na témata vzdělání a školení, kterými učíme jak prodávat, komu prodávat a hlavně jakou k tomu použijeme cestu. Začneme tedy otevíráním dveří k obchodním příležitostem. Co nás čeká, ideálně jak z obchodního partnera bude kamarád či přítel a zda máme společné téma. Objevování nových lidí, žádost o kamarádovu pomoc je snazší, než požádat někoho cizího. Aktivně probíhá postupné vytváření kontaktů, kteří se v budoucnu mohou hodit. Následuje rozšiřování a udržování vazeb a vztahů, o kontakty je třeba pečovat a rozvíjet je, není vhodné se na ně obracet jen v případě, že něco potřebujeme. Důležitá je pravidelnost setkání, setkáte-li se s osobou vícekrát, lze očekávat jiný přístup, než když se s ní setkáte jednou. Samozřejmě potřebujeme fungovat efektivně, hledáme tedy úsporu času a úsilí. Pokud si s něčím nevím rady a potřebuji pomoci, lze se na kohokoliv z vašeho okolí obrátit. Pokud něco nevíte, máte možnost se obrátit na někoho, kdo bude vědět jak se k těmto informacím dostat. Tyto všechny předpoklady vedou k vašemu efektivnímu řízení vztahů. Navazující oblastí můžeme, polemizovat zda je to záležitost etická anebo zda se jedná o součást znalostí informací o trhu a tržním prostředí. Prostor kdy nastává situace seznámení s konkurencí, lidé se rádi podělí i o informace, které se pohybují i v konkurenčním prostředí, samozřejmě my hledáme přidanou hodnotu a cestu jak se odlišit od konkurence a to nejlépe, vyhledáním jiného networkingového prostředí. Zde můžeme očekávat nové příležitosti a dojde tak k rozšíření informací a obzorů, můžeme potkat osoby s netradičním povoláním, disponující znalostmi, které se ve standardním společenském prostoru, nemusí pohybovat. Další etapou je shánění informací, co nás může čekat, akce, párty, večírek či společenské setkání, kde zjistíme, že se všichni znají a také zjistíme, že všichni všechno vědí. Z pohledu zajištění developmentu, tak prostřednictvím networkingu můžeme přijít na nové nápady, objevit nové příležitosti, zjistit zpětnou

³⁰ SCHÁNOVÁ, L.: *Networking*. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5533-5, s. 20

vazbu a objevit cestu ze začarovaného kruhu. V rámci vlastního rozvoje, tak můžeme v případě častého navazování nových kontaktů, více naslouchat jak sdělovat.³¹

Společenské a ekonomické prostředí nás tak dostává do situace, kde na nás působí vlivem různých školení, obchodních plánů, strategií, vizí, tlaku konkurenčního boje. Pak se dostáváme do prostředí, ve kterém se můžeme pohybovat na hranici etiky a morálky, pokud se nezeptám já, zeptá se někdo jiný. Zde možná můžeme hledat podstatu výskytu lobbingu a zárodku motivace vedoucí ke korupci. Nastává tedy prostor, pro prevenci a práce s ní, je třeba o lobbingu veřejně komunikovat a také vést dialog o prevenci před korupcí.

2.3 Problémy a hrozby korupce

Jako stěžejní oblasti problémů a hrozeb korupce můžeme spatřovat v následujících tématech, která jsou spojená s bezpečností a stabilitou společnosti, oblast nezákonného obohacování, propojení s organizovaným zločinem, správa a velikost aktiv, které mohou být korupcí ovlivněny a jejich vazba na národní a nadnárodní prostředí, přístup k prevenci v procesu mezinárodní integrace, oblast právních norem a jak jsou tyto normy dodržovány. Obecným pravidlem před hrozbami korupce, jsou základní zásady, jako poctivý a odpovědný přístup, dodržování zákonných norem a jejich rovnost, tak i společný přístup a příprava společnosti na odmítání korupce a společném aktivní přístupu jako celá společnost. Z pohledu stability společnosti, lze tyto hrozby spatřovat v možnostech narušení demokracie, hrozeb v oblasti ekonomické a politické rovnováhy, kde je třeba bránit etické hodnoty, spravedlnost a zákonnost, tak abychom byli schopni zajistit udržitelný rozvoj. V případě hrozeb v u nezákonného obohacování, lze spatřovat hrozbu v souvislosti s institucemi státní správy, právního řádu a ekonomického prostředí. Ve vazbě na korupce a ostatními formami trestné činnosti, je třeba spatřovat souvislosti s organizovaným zločinem, hospodářskou kriminalitou. Souvislost při správě aktiv majetku zastřešovaným státem, který může dosahovat objem aktiv enormní velikosti, tak

³¹ SCHÁNOVÁ, L.: *Networking*. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5533-5, s. 25

lze spatřovat hrozbu s dalekosáhlými dopady na hospodaření státu. Co se týká národního a nadnárodního charakteru hrozeb, zde spatřuji souvislosti v hrozbách nejen v lokálním prostředí, ale hlavně v sofistikovaných praktikách nadnárodních korporací, jejichž přesah tak může působit na mnoha institucionálních rovinách napříč Evropou či světem. V této návaznosti na nedostatečnou prevenci při spojování států, tak mohou hrozby a jejich souvislosti být spojovány s nedostatečnou technickou pomocí, je třeba posílit zdroje na sjednocení, za podpory mezinárodních institucí. Důsledek pak řeší systém právních norem a jejich dodržování, ve vazbě na následné trestní řízení, spory spojené s občansko-správním řízením, tak aby nedocházelo k jejímu porušování.³²

³² ČASTORÁL, Z.: *Management lidského faktoru*. Praha: UJAK, 2013. 336 s. ISBN 978-80-7452-038-9, s 280

3 REGULACE LOBBINGU VE SVĚTĚ

3.1 USA jako specifický příklad

Lobbing je v několika posledních desetiletích rezonujícím tématem na všech úrovních a tak není divu, že se i západní země se tomuto tématu věnují. Víceméně se neřeší jeho přínos, ale hrozby, které sebou nese a to jak z pohledu transparentnosti, nekalých aktivit lobbingu ale také společenské etické stránky. Tato témata byla spouštěcí aktivitou vedoucí k diskusi jak tedy lobbing regulovat a jak ho správně chápat, tak aby nedošlo na k omezení demokratických hodnot. V USA, přistoupili k lobbingu a jeho právnímu výkladu, nařízením a měkkou formou přirozené regulace. Vzhledem k letitému vývoji regulace lobbingu v USA, si spousta zemí bere USA za vzor a pokouší se implementovat jejich postupy. Bohužel počet zemí, jejichž cílem byla inspirace v regulaci lobbingu dle USA, mnoho není. Je třeba také zmínit, že formu regulace řeší také evropské země a EU a ty přistupují k této problematice jiným způsobem, který budeme rozebírat v následujících kapitolách.³³

Pojem lobbing, lobbismus a lobbistické aktivity se v USA dostávají do povědomí již na konci 18. století. Od této doby začínají probíhat diskuse, jak k této problematice přistoupit. Ve 30. letech 19. stol. se začíná i ve slovnících objevovat pojem lobbing. V návaznosti na množící se počty korupčních kauz, které se začaly na veřejnosti objevovat a datují se na začátek 20. století. V tu dobu dochází k diskusi o monitorování lobbingu. V návaznosti na tyto kauzy, byl předložen návrh, vedoucí ke zřízení veřejného registru lobbistů. Bohužel tento návrh nebyl schválen. K první reálné regulaci tak dochází až v roce 1935, kde u podniků s vlivem státu a přesahu do strategických infrastruktur pod koordinací státu, hlavně v oblastech námořní dopravy a síťové infrastruktury, se začala zavádět povinnost registrace zahraničních zástupců a subjektů. U těchto zástupců dochází

³³ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 87

k požadavku na jejich registraci. Tito zástupci, kde po jejich registraci dochází ke zveřejnění aktivit, tak jsou již součástí monitorovacího procesu. Bylo také třeba vydefinovat, kdo tito zástupci jsou, anebo kdo jimi může být, tak aby měli uveřejňovací povinnost. V nepříliš vzdálené podobě je tento zákon platný doposud.³⁴

Bylo třeba najít cestu jak oddělit legální lobbying od nelegálního, tak došlo v roce 1946 k přijetí zákona, který již regulaci lobbyingu zajišťoval. Definicí bylo: „Lobbying je aktivita skupin či jednotlivců získávajících finanční prostředky nebo jinou materiální náhradu za účelem ovlivnit přijetí, změnu či zamítnutí zákona v Kongresu.“ A je definován ve Federálním zákonu o regulaci lobbyingu. Kde povinnosti lobbistů byli následující, jednou za tři měsíce ohlašovat informace obsahující, jména a adresy, od nichž pocházely příjmy nad 500 USD, evidence výdajů nad 10 USD s tím komu byly určeny. Hlášení probíhaly na čtvrtletní bázi, uváděli se jména a adresy, kde byly poskytnuty, kde byly poskytnuty příjmy nad 500 USD a výdaje nad 10 USD, další požadavek byl na délku kontraktu, výši odměny, platby osobám, jimž lobbista poskytl finanční plnění, dokumentace k lobbované záležitosti. Tam kde došlo k prokazatelnému porušení zákona, byl stanoven trest do výše 5.000 USD, případně roční vězení, anebo zákaz činnosti na 3 roky. Platnost tohoto zákona byla cca padesát let a bohužel docházelo k jeho systematickému obcházení, tím byla vyvolána potřeba novelizace zákona a tak se od roku 1948 hledala východiska jak lépe vydefinovat zákonná ustanovení tak, aby se zvýšila efektivita tohoto zákona. Problémy se odrážely nejvíce o oblasti vypovídající informovanosti činností, také primárních aktivit. Jedním z problémů probíhající regulace, byl pouze monitoring informací a činností, ale nikoliv práce s těmito daty. Vzhledem k nedodržování tohoto zákona, se tedy začalo více přistupovat od preventivního pojetí k pojetí stíhání, tam kde došlo k podezření na porušení zákona. Platnost tohoto zákona byla degradován rozhodnutím soudu v jedné cause, kde došlo k osvobození od registrační povinnosti a uvádění informací v případě kdy nedocházelo k přímému kontaktu se státními zástupci. Po dobu platnosti tohoto zákona došlo pouze ke dvěma odsouzením lobbistů.³⁵

³⁴ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 88

³⁵ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 89

V návaznosti na nedostatky předchozího zákona, dochází tedy v roce 1995 k přijetí nového zákona regulujícího lobbying pod názvem „Zákon o zveřejňování informací týkajícího se lobbyingu“. Zákon jasněji vymezil zásadní oblasti k pokrytí problematiky lobbyingu. Do současné doby tento zákon již nedoznal zásadních změn a tak je dnes stále aktuální. Dle tohoto zákona je tak lobbista, osoba najatá za odměnu k výkonu činností, které se věnují lobbování a jejich časová náplň překračuje dvacet procent jeho pracovního času, po dobu šesti měsíců. V případě americké úpravy je podstatnější význam kladený na aktivitu lobbisty, která může spočívat v plánování setkání, pokus o tato setkání, přípravy zahrnující aktivitu spojenou s plánováním aktivit, než hledání přesné definice lobbisty.³⁶

Z pohledu aktivit lobbisty se můžeme tedy zaměřit na následující činnosti, ústní a písemná komunikace, tak i elektronická, vztahující se k předmětu činností které vykonává exekutiva, včetně konkrétního seznamu úředníků, kde je cílem lobbisty pracovat ve prospěch klienta vůči těmto osobám. Jedná se o následující okruhy oblastí spojené s tvorbou zákonů, úpravy legislativy, změny pravidel a regulací, přípravy vládních prohlášení, modelace politik a názorů, tak i administrace spojené s provozem politických programů a jejich podpůrných činností. V úpravě zákona tak evidujeme dva typy lobbistů interního a externího. U obou je povinnost se registrovat. Interní lobbista má na starosti vnitřní záležitosti a externí lobbista poskytuje své služby ostatním subjektům. V návaznosti na jeho vykonávanou, pravidelnou činnost, kdy musí vykonat minimálně jeden lobbistický kontakt za šest měsíců, a za tyto aktivity bere odměnu, tak na sebe bere povinnost registrovat se v seznamu lobbistů. Také bylo stanoveno, že lobbista se své činnosti musí věnovat více jak 20% svého pracovního času. Z pohledu příjmů od jednoho klienta nemůže převýšit 5000 USD a výdaje nebudou vyšší jak 20000 USD, opět za sledované období šesti měsíců. V nové registraci, která probíhá v kanceláři Senátu, nebo v kanceláři Sněmovny reprezentantů, musí dojít nejpozději do 45 dní od první lobbistické aktivity. Při registraci je třeba uvést, lobbovaný obor, identifikace společnosti, identifikace klienta, jména společností, jejichž příspěvek lobbistovi činní více jak 10000

³⁶ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 91

USD v šestiměsíčním období, také společnosti, jejichž majetkový podíl v zahraničí je vyšší jak 20%. Dále prohlášení v jaký prospěch klienta je zahrnut a jmenný seznam registrovaných lobbistů, kde je třeba vyplnit, zda nepracovali v exekutivních složkách v posledních dvou letech. V případě porušení pravidel, hrozí pokuta až 50000 USD. Dalšími podstatnými dokumenty spojenými s lobbistickými aktivitami v rámci vymezení zákona, je také dodržovat příslušný etický, nebo profesní kodex.³⁷

Bohužel přestože tato úprava byla lépe propracovaná než ta původní, bylo zjištěno několik nedostatků, které sebou nesly kritiku tohoto zákona. Nebyla dostatečná evidence a dokumentace. Jejich papírovou podobu, nebylo technicky možné zveřejňovat. Elektronický systém obsahoval nedostatky, v evidence osob dle jmen nebylo možné vyhledávat. Z dalšího pohledu, zde nebyla zajištěna dostatečná vymahatelnost, nebyl zde institut, který by vymáhal dodržování pravidel lobbingu. Docházelo tak ke kontrole jen ve výši finančních výkazů, nikoliv však jejich obsahové dokumentaci. Další problematnou oblastí tohoto zákona, byla regulace této činnosti a to z pohledu bývalých veřejných činitelů, kteří zůstávali velmi aktivní a to buď osobně, nebo prostřednictvím rodinných příslušníků. V následujících krocích, tak posílil tlak na transparentnost této činnosti. Požadavky byly směřovány primárně na zveřejňování a regulování procesu lobbingu jako takového. Následující právní úprava obsahovala, zkrácení předkládání výkazů o činnosti z šesti měsíců na tři měsíce. Elektronická povinnost vyplňování dokumentace, kde se také snížila minimální výše příjmu na lobbistu od jednoho klienta z 5000 USD na 2500 USD. Také hranice výdajů byla snížena a to z 20000 USD na 10000 USD. Rozšířená povinnost se také týkala jiných státních orgánů, kde jsou aplikovány i jiné kontrolní mechanismy, s ohledem na příspěvky do volebních kampaní. Povinnost při registraci se také vztahuje na přiznání, zda daný lobbista pracoval v předchozích dvaceti letech v legislativních orgánech. Dochází také ke změně výše sankcí za nedodržování pravidel stanovených rejstříkem, které jsou nastaveny až na 200 000 USD, nebo případným trestem odnětí svobody až na 5 let. Dochází také k zásadní změně v doposud běžném, obchodně společenském styku, kde dochází k zákazu poskytování darů a úhrady

³⁷ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 93

stravného, či náhrad za cestovné, hrazené lobbistou. Dalšími úpravami v nové regulaci tak spatřujeme vyšší míru transparentnosti. Těmito kroky tak dochází ke zpřísnění regulace lobbyingu a splnění vedení transparentnější komunikace mezi lobbisty a statní správou, tak aby se lobbying přiblížil formě etického podnikání. Kde je ještě prostor k vylepšení, tak to v oblasti centralizace kontrolní administrativy, kde stále v nedošlo k jednotnému přístupu ve všech státech USA. Poslední úpravou jsou také eliminovány, podmíněná rozhodnutí ve schvalovacím procesu zákonů, výměnou za dodatečné politické funkce. Těmito úpravami se tak systém regulace jeví jako velmi transparentní a inspirativní pro jiné země.

3.2 Lobbying v evropských zemích

Vnímání lobbyingu je různorodé, většinou záleží na konkrétní kultuře. V anglosaských zemích je lobbying vnímán naprosto legitimně. Oproti tomu, čím více na východ, tím více pochybností. V mladých demokraciích je lobbying většinou vnímán s rozpaky. Zde dochází k paradoxu, kde na jedné straně právní vymezení lobbyingu chybí, ale na straně druhé je mnoho právních úprav, které tyto aktivity chtějí pokrýt, bohužel každá země má svá specifika. Nicméně jednotný právní systém neexistuje a tím se vnímání lobbyingu komplikuje. Na jedné straně jsou země s dlouhou tradicí regulace lobbyingu se sklony k samoregulaci, na straně druhé jsou země, a těch je naprostá většina, kde žádná pravidla regulující lobbying nejsou. Cílem by tedy měla být legalizace lobbyingu tak, aby ho mohli vykonávat ti, kteří se těmito pravidly budou řídit. Na začátku celého procesu legalizace by měl být lobbying jasně odlišen od nekalých praktik zájmových skupin. Zde je potřeba zmínit právě anglosaský právní systém, který klade velký důraz na transparentnost řízení veřejného sektoru. Veřejní činitele by měli být odpovědní veřejnosti. Ale ani sebeodpovědnější politik nezaručí legitimní vnímání lobbyingu, pakliže nemá k dispozici vhodně nastavený právní systém, ze kterého by vyplývalo, co je ještě přípustné a co již není.³⁸

³⁸ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 54

Také je zapotřebí mít na paměti soudce či rozhodce, který pak bude trestat porušování těchto pravidel. Může převládat všeobecný názor, že pravidla jsou omezující, nicméně právě díky nim jsou lobbistické aktivity předvídatelné, snižují nejistotu, konflikty. Cílem regulace lobbingu není zmenšovat pole působnosti, ale umožnit realizaci i ostatním, kteří chtějí daná pravidla dodržovat. Na druhou stranu je cílem eliminovat ty, kteří daná pravidla dodržovat nechtějí. Nastavení těchto pravidel musí být stejné pro všechny.

Rozlišujeme dva základní přístupy, první následuje zákon a spoléhá na regulaci. Druhý spoléhá na samoregulaci, tj. na profesionální přístup lobbisty nebo naopak na přijímání pravidel sociálního jednání veřejných činitelů. Následující kroky jsou nezbytné k odlišení lobbingu od jiných aktivit, kde je jasná definice procesů, které jsou zapotřebí k transparentnosti lobbingu a jasně definovaná odpovědnost veřejných činitelů a vymahatelná pravidla. Základem správně nastavené regulace jsou pojmové definice, které musí být jednoduché a jednoznačné, tak aby nevyvolávaly různé interpretace. V rámci těchto definic je zapotřebí jasně vymežit případy aktivit, resp. aktérů, které nebudou chápány jako lobbing. Příklad pojmových definic, co je lobbing, kdo je lobbista, kdo je vlastně regulován, kdo je ovlivňován, kde se lobbuje, kdo má z lobbingu prospěch a jak se lobbuje.³⁹

3.3 Specifika debat o zavádění regulace lobbingu ve světě

Otázkou zůstává, zda lobbing ponechat kompletně v rukách lobbistů nebo regulovat státem. Přenechat celý lobbistický systém včetně stanovování pravidel a norem, jejich následnou kontrolu, vymáhání a pokutování nebo nechat stát po konzultaci se zainteresovanou osobou, která vytváří prostor pro lobbing v záležitosti samotné regulace, tak řídit celý systém. Podle míry regulace rozeznáváme základní regulační přístupy a to samoregulační, nebo zákonný. Míru regulace lze definovat jako důslednost a podrobnost pravidel na jedné straně, či jako způsobilost k tomu pravidla si vynutit a na straně druhé.

³⁹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 42

I když se mohou samoregulační nástroje zdát jako slabé a neefektivní a naopak legislativní nástroje jako silné a efektivní, je potřeba pohlédnout na každý nástroj samostatně. Každý z nástrojů má své pozitiva a negativa. Samoregulační přístup je mírnější, odvolává se spíše na etické standardy čestnost a férovost, pravidla jsou spíše obecná a je složité se na ně posléze odvolávat. A už vůbec je nelze chápat jako soubor pravidel pro vykonávání lobbistické činnosti. Nicméně díky své mírnosti až vágnosti je možné jimi pokrýt všechny subjekty v daném oboru.⁴⁰

Zákonný přístup se vyznačuje přísnými podmínkami pro vstup do povolání, stejně tak i pokutami za jejich případné porušení. Důraz na dodržování pravidel lobbingu má vliv na procesy zájmového zprostředkování. V tomto se zákonný přístup odlišuje od samoregulačního, kde je důraz kladen na vybrané subjekty. Existuje pak i několik navzájem si konkurujících a zastřešujících organizací s vlastními etickými kodexy. V praxi jsou aplikovány oba dva přístupy, které se doplňují. Etické kodexy jsou ve finále chápány nad úrovní právní regulace. Bohužel nemají takovou sílu a důraz, ale právě etika, transparentnost, důvěryhodnost a prestiž jsou to ty sledované hodnoty, kterých chceme docílit. Jsou různé kombinace metod regulace lobbingu. Kde kombinujeme dobrovolnost a povinnost registrace a samoregulace, nebo zákonná regulace. Z této kombinace můžeme vzít v potaz čtyři modelové situace. V první modelové situaci je celý proces definice lobbisty a lobbistických aktivit na bedrech lobbistů samotných. Opírá se o dobrovolnost a postupné zavádění pravidel, jež jsou pak součástí etických standardů. Tento model dobře funguje v malých společnostech a v zemích, kde jsou etické principy respektovány z důvodu zkvalitňování lobbingu samotného. Ve druhé modelové situaci se stále využívá samoregulačních nástrojů. Z etických kodexů se ale již spíše stávají návody jednání, které jsou nastaveny vlivnými společnostmi, kterými jsou též garantovány. Povinnost řídit se těmito pravidly je spojena se členstvím v konkrétní zájmových skupinách a společenských sdružení. Pokud nejsou pravidla dodržována, hrozí sankce. Cílem etických kodexů je upravovat aktivity členů a lobbistů tak, aby se daly zkontrolovat a monitorovat. Transparentnost a důvěryhodnost jsou samozřejmostí. Velice často jsou zřízeny aparáty

⁴⁰ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 72

na kontrolu jednotlivých aktivit lobbistů, které v případě nutnosti zasáhnou a mohou i sankcionovat. Tato modelová situace je charakteristická pro Spojené království. Třetí modelová situace je typická pro Austrálii. Zde je zavedena právní regulace s určitou benevolencí. Lobbista se dobrovolně identifikuje a hlásí k daným pravidlům. Za to má určité výhody. Například v podobě vstupu do úředních institucí bez nutnosti registrace. Pokud se jednou lobbista nahlásí a zaregistruje, jsou pro něj daná pravidla závazná se všemi konsekvencemi, např. odebrání vstupu, umístění na černou listinu. Toto je modelová situace, která byla aplikována Evropskou komisí v roce 1993. Vládou nastavené etické kodexy, ke kterým se lobbisté mohou přihlásit, se pro ně posléze stávají závaznými, opět se všemi konsekvencemi. Zde pak nastupuje výhoda právní regulace s možností vynutit si dodržování daných pravidel pod hrozbou sankcí a intervence. Ve čtvrté modelové situaci, se vychází z právní regulace, z povinnosti registrace a následné regulace. Výhoda tohoto systému je zřejmá v možnosti vynutit si dodržování daných pravidel. Všichni zúčastnění se jimi musí řídit. Tato modelová situace je nejpřísnější a je aplikována v USA, Kanadě, Polsku nebo Litvě.⁴¹

I když je právě ona přísnost právní regulaci velice často vytýkána, je potřeba mít na paměti, co je jejím cílem. Je to hlavně zvýšení transparentnosti, oddělení zákonného způsobu od nezákonného, tedy korupce, klientelismus. Právní regulace by tedy primárně měla jasně definovat a formalizovat zúčastněné osoby a aktivity v rámci lobbingu. Měla by pracovat s co nejpřesněji vymezenými pojmy, měla by být jasně nadefinována a neměla by klást přehnané nároky na zúčastněné lobbisty. Lobbisté se převážnou většinou musí registrovat do seznamu lobbistů. Lobbista je identifikován tím, že lobbuje ve prospěch svých klientů za odměnu. Rozlišujeme také profesionálního lobbistu a firemního lobbistu, kteří hájí nebo reprezentují veřejný zájem či aktivity neziskových organizací, jehož příkladem je Kanada. Z pohledu odlišení zákonné regulace lobbingu v USA a Kanadě vs. evropské země. Je zřejmé, že v severoamerických zemích je systém propracovanější, má delší tradici a také se těmito úpravami inspiruje většina zemí, která hledá řešení v oblasti regulace lobbingu. Z pohledu USA je priorita zaměřena na zajištění

⁴¹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 74

transparentnosti lobbistické činnosti a zajištění transparentnosti v oblasti financování volebních kampaní. Vzhledem k tomu že kanadské legislativa v oblasti regulace lobbingu je odvozena od regulace v USA a nemá také dlouhou historii, tak zde spatřujeme odlišnost, která je směřována primárně na evidenci lobbistických aktérů a publikaci jejich kontaktů s cílem eliminace negativního vlivu na veřejné činitele. USA se tak snaží více regulovat konkrétní aktivity lobbingu. Kanada se také více koncentruje na regulaci, těch subjektů, které vstupují do profese lobbistických aktivit, než na jejich konkrétní činnosti spojené s lobbistickými aktivitami. Z pohledu EU, vnímáme regulaci spíše jako formu státní regulace prostřednictvím etických kodexů. K opačnému pojetí však přistupují země Spojeného království a např. Nového Zélandu, kde je regulace zaměřena více na poskytovatele a příjemce lobbingu, regulace lobbingu je tak více ponechána na dobrovolné regulaci koordinované příslušnou asociací. Z pohledu Evropské komise je tak soustředěn zájem o hledání společného postupu v oblasti regulace lobbingu, některé z členských zemí již ve svém právním systému mají zajištěnu tuto problematiku. Společným cílem je, minimálně zajištění registrace lobbistů, v následujících krocích pak evidenci výdajů lobbistických skupin a z pohledu přísné regulace pak transparentní systém na evidenci jak výdajů, tak i příjmů, včetně evidence komunikace. Ve světě se tak můžeme setkat s regulací lobbingu ve vazbě na rodinné příslušníky státních činitelů, ale také na zpřísnění vedené evidence výkazů veřejných činitelů. Z pohledu regulace tak můžeme, definovat tři typy a to mírnou, střední a vysoce regulovanou činnost lobbingu.⁴²

Málo regulované systémy, zde definujeme lobbisty jako lobbující pro třetí strany, a cílená lobbovaná skupina je z oblasti exekutivy a legislativy, včetně jejich spolupracovníků. Existují zde podmínky pro registraci, které nejsou detailně specifikovány. Z pohledu evidence a předkládání výdajů a nákladů nejsou tyto údaje požadovány a to jak ze strany lobbujících tak lobbovaných. V oblasti elektronické evidence se tento systém vyznačuje nedokonalým dokumentačním online systémem, je tak vše dokumentováno v papírové formě. Nedochozí k pravidelní a podrobné aktualizaci seznamu lobbistů, nicméně jsou veřejnosti dostupné, bohužel ne příliš aktualizované.

⁴² LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 77

V oblasti nárokovatelnosti na vymahatelnost informací, je zde nedostatečná schopnost a pravomoc v exekutivě spojené s administrativou. Z pohledu omezení činnosti nedůvěryhodných aktérů lobbistických aktivit, nedisponuje tento systém prostředky jak z časového pohledu eliminovat vliv bývalých činovníků veřejné správy v lobbistických aktivitách, jež mohou být spojovány s jejich předešlým výkonem exekutivních funkcí ve veřejné správě.

Středně regulovaný systém se vyznačuje definicí lobbisty jako firemního zaměstnance, nebo zástupce zájmových sdružení či společenských organizací. Lobbovaným v této skupině mohou být vládní činitelé a vedoucí pracovníci ve veřejné správě. Existují zde pravidla pro registraci a to v podrobnější podobě. Z pohledu přiznání nákladů zde již existuje potřeba jejich evidence ze strany lobbisty, ale neexistuje zde regulace výdajů ze strany zadavatelů či zaměstnavatelů. Ve středně regulovaném systému již neprobíhá evidence v papírové podobě, ale přechází na sofistikovaný elektronický evidenční systém spojený s on-line registrací. V návaznosti na tento systém je také veřejná dostupnost seznamu lobbistů, který může být on-line aktualizován. Na výše uvedené činnosti ve vazbě na středně regulovaný systém, tak již stát disponuje prostředky, jak si zajistit dodržování stanovených pravidel regulace a zajistit také jejich vymahatelnost. V případě jejich nedodržení tak může stát přistoupit k regulačním prostředkům. Lze tak již v rámci stanovených pravidel např. pro bývalé poslance, monitorovat a stanovovat dobu, po kterou nemůže bývalý veřejný činitel vstupovat do oblastí činností spojených s lobbingem pro veřejnou správu.

Posledním typem zákonné regulace je tak vysoce regulovaný systém, který definuje lobbisty jako osoby lobbující na vlastní účet, nebo na účet charitativních skupin. V tomto typu tak mohou lobbovanými být členové vlády a jejich podřízení, dále také poslanci, veřejní činitelé a osoby spojené s vlivem na veřejný sektor. Pravidla, která stanovují registraci lobbisty, tak již obsahují podobu podrobného evidenčního systému, čímž je dosaženo dostatečné evidence a kvality evidovaných údajů. Z pohledu přiznávání výdajů a příjmů lobbisty, se také zaměřujeme na evidenci výdajů zaměstnanců. Zde již probíhá prostřednictvím on-line registrace a zpracování údajů dokonalým informační a evidenčním systémem. Pro oblast dostupnosti informací pro veřejnost je tento systém schopen zajistit a uveřejnit informace o seznamu lobbistů včetně výdajů, které jsou

pravidelně aktualizovány. Prostřednictvím veřejné správy tak již dochází k vynutitelnosti činností prezentovaných státem a to v podobě auditů, revizí a kontrolních činností spojených s vedením této agendy. Bývalý veřejný činitelé, již nemohou bez splnění časové rámce, vstoupit do oficiálního prostřední lobbingu do doby, než vyprší jejich časový rámec spojený s případným střetem zájmů.

Otázkou je jak lobbování právně vymezit, a co je to lobbying. Od první definice se očekává jasná odpověď na to, čeho by se lobbying měl týkat, ovšem všeobecná shoda neexistuje. Právní systém USA definuje lobbying jako činnost, ale jsou i jiné systémy, které se zabývají spíše lobbistou samotným. Většinou se nicméně, právní systémy zabývají lobbyingem z obou pohledů. Pokud bychom měli uvést definice, nebo odpověď na otázku, existuje opět více výkladů. V podstatě se jedná o komunikaci s veřejnými činiteli, se záměrem ovlivnit jejich rozhodnutí. Identifikace veřejného činitele či rozhodnutí je chápána jako prostředek, díky němuž dosáhneme ovlivnění rozhodnutí konkrétní osoby, která je v určité oblasti kompetentní dělat přímá rozhodnutí. Abychom toto mohli aplikovat, potřebujeme nástroje, komunikaci a informace. Je potřeba mít ale stále na paměti, jaké komunikační a manipulační techniky jsou ještě přípustné a jaké již nikoliv.⁴³

Komunikaci v souvislosti s lobbyingem dělíme na přímou a zprostředkovanou, v písemné, ústní, telefonické, elektronické nebo jiné formě. Můžou to být expertní zprávy, výstupy komisí, petice, stížnosti nebo posudky. Komunikace mezi veřejnými činiteli nebo veřejná slyšení před komisemi legislativních sborů nejsou předmětem lobbingu. Vyloučena je také komunikace médií poskytující veřejné zpravodajství nebo svědectví při vyšetřování.

V americkém systému existují ještě tzv. osoby pověřené stykem s centrálními orgány. Jedná se o osoby najaté veřejným činitelem k působení ve prospěch konkrétních legislativních návrhů. Najímání soukromých subjektů je v mnoha zemích zakázáno. Lobbistou tedy nemusí být pouze soukromá osoba, zástupci zájmových skupin, ale také

⁴³ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 68

státní úředníci. Registrace těchto aktivit je v některých právních systémech povinná, jinde jde o neřešitelný problém. Co je dosud nevyřešeno, je otázka, zda je přípustné, aby politik neformálně působil u svých kolegů nebo jiných institucí. Austrálie nebo USA jsou typickým příkladem toho, kdy velice často za veřejnými kampaněmi stojí vlivné zájmové skupiny či lobbistické agentury mají evidentně vliv na politické dění, ale nejsou součástí lobbyingu, tj. nejsou součástí regulace. Díky tomu se v poslední době v těchto zemích prosazuje nový trend, kdy určité společnosti, soukromé osoby investují svůj čas a peníze spíše do veřejných kampaní než do přímého lobbyingu.⁴⁴

4 REGULACE LOBBINGU V EU

4.1 Definice a pojetí lobbyingu v EU

Ačkoliv na úrovni Evropy je monitorována snaha o definici pravidel kontaktu zájmových skupin s představiteli veřejných institucí, členské státy EU přímou regulací lobbyingu nedisponují. Důvodem je stabilní postavení obchodních společností, které mají v rámci svých procesů nastaveny normy a mechanismy pro ovlivňování veřejných institucí. Lobbying je díky tomu vnímám jako zbytečný jev a je přímo spojován s nekalými a neetickými praktikami. Klasickým příkladem výše uvedeného jsou Německo, Rakousko, Finsko a Dánsko, kde jsou kontakty zájmových skupin předmětem jednacích řádů parlamentů. Tyto ovšem upravují pouze kontakt v konkrétní oblasti problematiky a velmi často jen s některými asociacemi. Lobbisté a malé společnosti jsou těmito pravidly nedotčeni. V německém právním systému nicméně existuje úprava kontaktu zájmových skupin s poslanci Spolkového sněmu. Regulace kontaktu je zastřešena v jednacím řádu Spolkového sněmu.⁴⁵

⁴⁴ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 42

⁴⁵ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 115

Poslanec je povinen zveřejnit příjmy z činnosti spojených s projednáváním v parlamentu, popis vztahu záležitost vs. finanční zájmy musí být doložen. Poslanec je také povinen informovat o darech a příjmech z přednáškových činností, členství v dozorčích radách. Důraz je kladen na specifikaci a nastavení národních a místních politik. Do veřejně přístupné evidence se musí registrovat všechny asociace a jejich členové, jež chtějí hájit nebo formulovat své názory před Spolkovým sněmem nebo spolkovou vládou. Tato evidence je každoročně zveřejňována ve Spolkovém věstníku. Podrobné informace o asociaci je nutností uvést, jméno, složení managementu a dozorčí rady, předmět činnosti asociace, počet členů, jména představitelů a korespondenční adresa. Na základě těchto informací dostanou členové asociací povolení vstupu do parlamentní budovy. Toto nicméně neznamena pro asociaci žádnou výhodu. Neznamena to, že bude automaticky vyslyšena či bude pozvána k zasedání konkrétních parlamentních komisí. V některých záležitostech může naopak parlamentní komise pozvat k jednání neregistrované asociace nebo experty. Výše uvedené dodatky jsou opatřeními pro úpravu styku asociací s poslanci a vztahují se pouze ke Spolkovému sněmu. Druhá komora, Spolková rada žádnou úpravou nedisponuje. Ve Spolkové radě jsou jednotlivé spolkové země zastoupeny svými zastupiteli, kteří se řídí přesnými instrukcemi svých vlád.⁴⁶

Ve Francii je systém obdobný, v rámci registru lobbistů jsou vydávány jednodenní pasy, které opravňují své držitele ke vstupu do prostor Bourbonského paláce. I zde byl vytvořen pracovní předpis. Pokud chtějí mít tedy lobbisté přístup do parlamentu, musí akceptovat zásady tohoto předpisu. Porušení je trestáno dočasným nebo trvalým vyškrtnutím ze seznamu lobbistů. Registrace probíhá v Generálním sekretariátu předsedy komory a poskytnutí základních osobních informací a popisu záležitosti, kterou budou reprezentovat, je podmínkou. Ve veřejném registru v Národním shromáždění jsou zveřejněna jména lobbistů a jejich aktivity. Do roku 2010 měl být předložen návrh pravidel v Senátu.⁴⁷

⁴⁶ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 116

⁴⁷ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 117

Zákonně regulován je kupodivu lobbying v Litvě, Maďarsku a Polsku, tedy postkomunistických zemích. První z těchto zemí, kde byl lobbying upraven zákonem, byla Litva. Lobbista je definován jako osoba zapsaná v Registru lobbistů, která je starší 18ti let, není veřejně činná a nezastávala v minulém roce jakoukoliv politickou funkci. Dále je to osoba, která nespáchala trestný čin, nebo pokud uplynula promlčecí lhůta od jeho spáchání, nebo pokud bylo obvinění zrušeno. Státní nebo místní veřejné instituce nesmí být v lobbistické roli. Litevský zákon definuje lobbying jako činnost, která je vykonávána buď za odměnu, nebo bezplatně a to dle zadání svých zadavatelů, jejíž cílem je ovlivnit změnu a to v podobě akceptace nebo odmítnutí projednávaných zákonů. Pakliže je lobbista v Litvě registrovaný, disponuje řadou oprávnění, která mu dále umožňují podílet se na legislativním procesu, má přístup k informacím nebo má možnost setkávat se s politiky. Stane-li se nicméně veřejným činitelem, je povinen vzdát se do jednoho pracovního dne lobbistických aktivit. V rámci své lobbistické aktivity je lobbista povinen jednou ročně vždy k patnáctému únoru doložit zprávy o svých aktivitách za předchozí rok. Zpráva musí obsahovat, název přijatého anebo navrhovaného zákona, který byl předmětem lobbistické aktivity; příjmy a výdaje lobbistických aktivit a adresu všech svých klientů.⁴⁸

Litevský právní systém definuje protiprávní lobbistické aktivity, např. vykazování fiktivních klientů, ale také aktivity, které nejsou identifikovány jako lobbistické, např. vydávání novin, či expertíz, řízení neziskových organizací, pedagogická činnost. V čele registru stojí Předseda etické komise, který je zodpovědný za celý registrační proces, tj. za kompletaci a kontrolu lobbistických výkazů a zpráv. Je v jeho kompetenci je informovat veřejnost o lobbistických aktivitách. Pakliže k tomu existuje důvod, je také oprávněn pozastavit výkon lobbistické činnosti, např. v případě trestného činu, pozdního dodání výkazů apod. Ani litevská úprava lobbyingu není bez chyb. V roce 2004 bylo zaregistrováno pouze sedm lobbistů, ačkoliv odhady hovoří o 200 až 300 lobbistických subjektech. Zákon byl chápán především jako nástroj v boji s korupcí, na veřejnosti však stále přetrvává představa lobbyingu jako něčeho nekalého a potenciálně korupčního, jako

⁴⁸ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 118

boje proti státu. Chybí také etický kodex lobbisty, který je již od roku 2002 požadován v národním programu boje proti korupci. Kromě zákona o regulaci lobbingu se jak lobbingu, tak činnosti Etické komise dotýkají i další zákony a kodexy z oblasti veřejné správy.

Maďarsko je další země, která se snaží o úpravu lobbistických aktivit jako jedna z prvních postkomunistických zemí, a to nařízením z roku 1994 o Registračním seznamu národních zájmových skupin a sociálních organizací, jedná ve své podstatě o seznam lobbistů, který obsahoval jméno, adresu, představenstvo a zastupující osobu. Tyto údaje byly vyvěšeny jednou za rok ve veřejném věstníku, který byl dobrovolný. Celkem zde bylo evidováno cca 600 subjektů, kteří tak měli možnost navštěvovat parlamentní komisi. Cílem zákona z roku 2006 o lobbistických aktivitách bylo řízení aktivit spojených s ovlivňováním legislativního procesu, vztaženou také na exekutivu. Lobbistu tak definujeme, jako registrovaného aktéra zapojeného do lobbistických aktivit, jehož aktivitou je ovlivňování exekutivních aktivit zaměřených na rozvoj zájmů spojených s komerční a podnikatelskou aktivitou. Rozlišujeme tak lobbisty jako právnické osoby a jako fyzické osoby, přičemž podmínkou je beztrestnost, způsobilost k právním úkonům, univerzitní vzdělání, jež jsou podmínkou pro registraci. K obdržení lobbistické licence, je tak třeba doložit vysokoškolský diplom, výpis z rejstříku trestů, uvést zaměstnavatele, zakládací listinu společnosti, včetně osob z managementu a jejich bydliště. Dalším důležitým krokem, ke kterému Maďarsko přistoupilo, je vymezení seznamu funkcí představitel státní správy, kteří se nesmí zapojit do lobbistických aktivit, jsou jimi např. legislativní pracovníci, exekutiva, členové politických stran, veřejní činitelé, management státních firem, nadací a zástupců samosprávy.⁴⁹

Povinností lobbisty je uvádět zájem který zastupuje, své jméno, nesmí poskytovat zavádějící informace, finanční prostředky a dary které jsou vyšší jak desetinásob min. mzdy a to osobám s rozhodovací pravomocí. Z pohledu práv však disponuje možností prezentovat své názory a návrhy před orgány státní moci, exekutivy, či samosprávy. Své lobbistické aktivity však musí dokumentovat a předkládat na čtvrtletní bázi. Obsahem

⁴⁹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 119

zprávy, kterou je povinen lobbista předkládat musí být, uvedení rozhodnutí, která byla vlivem lobbistické činnosti ovlivňována, cíl lobbistické aktivity ve vazbě na příslušný zákon, jaké prostředky byly lobbistické aktivity využity, seznam aktérů ze státní správy, které se této lobbistické aktivity účastnili a výše darů, jež byly na tuto aktivitu vynaloženy. Z pohledu kontroly, je zde také zavedena povinnost na straně lobbovaných, kteří jsou také povinni v případě, že jsou účastníky lobbistických aktivit, informovat na čtvrtletní bázi správce registru lobbistů o rozhodnutích, které byly předmětem lobbistické aktivity. Na základě této dvojí dokumentace, tak lze poté ověřit informace z obou stran. Pakliže dojde porušení zákona o regulaci lobbingu, lze aplikovat pokutu a to až do výše 40.000 EUR i opakovaně, ale také i odebrat lobbistickou licenci.⁵⁰

V Polsku proběhl první pokus o zavedení regulace lobbingu v roce 2003, tento návrh však přijat nebyl. V roce 2005 byl schválen zákon o lobbistické činnosti, díky silnému vlivu probíhajících korupčních kauz. Dle tohoto zákona, bylo cílem nalézt řešení, jak regulovat ovlivňování veřejných činitelů pod vlivem aktivit lobbistických uskupení. Cílem bylo nalézt legální aktivitu, která by pokryla tuto aktivitu. Zákon definoval lobbing, jak profesionální aktivitu, která byla vykonávána za úplaty pro třetí stranu. Výsledkem je zákon, který řeší pouze profesionální lobbisty, v této návaznosti probíhá pravidelně v půlročním cyklu informování o legislativním programu, na základě kterého se mohou lobbisté přihlásit ke konkrétním konzultacím na jednotlivými zákony, dle harmonogramu.⁵¹

Povinnosti lobbistů plynoucí z jejich činnosti, tak musejí předkládat výstupy o své činnosti vždy do konce února. Tento výstup se zveřejňuje a musí obsahovat následující náležitosti, seznam lobbovaných případů, seznam zapojených lobbistů, přehled dopadu lobbistického vlivu, zda vedl ke schválení nebo zamítnutí diskutovaných návrhů. Za případné porušení některého legislativního procesu, tak hrozí sankce tři tisíce a padesát tisíc Zlotých, včetně dalších důsledků jako je i vyloučení z rejstříku lobbistů.

⁵⁰ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 120

⁵¹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 121

V návaznosti na tento zákon, dochází také k novelizaci zákona o výkonu poslance, kde všichni senátoři a poslanci musí uveřejňovat informace zaměstnancích. Zde je požadováno jméno, uvedení zaměstnavatelů za poslední 3 roky, příjmy za poslední tři roky a jejich zdroje, informace o podnikatelských aktivitách v posledních třech letech. Přestože se tento systém jeví jako velmi efektivní, vliv a efektivita není příliš pozitivní. Celkově bylo např. v roce 2009 registrováno jen 155 lobbistických profesionálních subjektů. Vzhledem k tomu že tento zákon byl koncipován pro profesionál, tak nepokrýval oblast firemních a neziskových lobbistů.⁵²

4.2 Lobbování v institucích EU

Téma regulace lobbingu je jedním z aktuálních témat Evropského parlamentu, nicméně dlouhodobě nebylo řešeno. Začátek diskuse o lobbingu resp. Konzultaci se zájmovými skupinami tak v EP tak nastala na začátku 90. let. Pojem lobbisty v EP je více transformován do pojmu zájmové skupiny. Vzhledem k obsáhlým činnostem a rozsáhlou agendou Evropských institucí, které spolupracují s řadou konzultačních skupin, poradců, expertních skupin, asistentů, je tak zřejmé, že nedílnou součástí těchto institucí jsou zájmové skupiny. Bohužel zde tak nepanuje shoda na tom jak tyto zájmové skupiny regulovat, nicméně je obecný souhlas s tím že k této regulaci je třeba přistoupit. Role lobbisty je tak z pohledu EP nastavena na dobrovolné prohlášení. Pokud se však subjekt zaregistruje do rejstříku zájmových skupin při EP, může se stát profesionálním lobbistou, ne všechny instituce EP však tímto rejstříkem disponují. V roce 1989 byl předložen návrh na regulaci lobbingu, který pak v roce 1991 upraven na návrh kodexu pro profesionální zájmové skupiny. Od roku 1996 tak mají tak členové institucí EP, povinnost podat prohlášení o svých aktivitách se zájmovými skupinami a zákaz přijímání darů a výhod.

V seznamu registrovaných zájmových skupiny, bylo k roku 2009 evidováno cca 1800 organizací, z pohledu jmenného seznamu byl tento počet v počtu cca 5000 osob. Aktuální seznam zájmových skupin zaregistrovaných v registru dosahuje počtu 11700 organizací k dubnu 2019. V případě registrace do veřejného rejstříku, po absolvování registrační

⁵² LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 122

procedury a odsouhlasení etického kodexu, tak jednotlivec nebo zájmová skupina obdrží roční průkaz, umožňující přístup do Evropského parlamentu a parlamentním dokumentům. Tento vztah je velmi důležitý pro kooperaci jak pro Evropské instituce, tak i pro zájmové skupiny a veřejnost, kde dochází k evaluaci témat a diskutovaných záměrů. Tak, aby bylo zřejmé, jaké témata jsou diskutována se zájmovými skupinami, hovoříme o legislativní stopě, kde se jedná o přehled registrovaných zájmových skupin a jejich zástupců, kteří se podíleli na diskusi nad konkrétním tématem, a byla touto diskusí ovlivněna.⁵³

4.3 Typy zájmů při rozhodovacím procesu EU

Komise v této oblasti sleduje přístup k zájmovým skupinám a tzv. základní opatření.

V rámci přístupu k zájmovým skupinám byly tyto skupiny Komisí rozděleny do dvou kategorií a to na neziskové a ziskové. Toto je popsáno v dokumentu Otevřený a strukturovaný dialog mezi Komisí a zájmovými skupinami (An Open and Structured Dialogue between the Commission and Special Interest Group, EC, 1992). Zde jsou popsána i pravidla lobbingu v členských zemích EU i mimo. Dle těchto pravidel by Komise měla ve vztahu k zájmovým skupinám dodržovat minimální standardy, jež by měly být respektovány. Tyto standardy jsou platné od roku 2003.⁵⁴

Tyto standardy si kladou za cíl docílit transparentní práce zájmových skupin a Komise současně. Opírají se o participaci, fáze koncepce a implementace, otevřenost a odpovědnost s cílem zajistit průhlednou konzultaci, efektivitu a konzistenci v implementaci mechanismů zpětné vazby, hodnocení a revidování. V rámci minimálních standardů musí být jasný obsah diskuze a všech dokumentů. Dále musí být zajištěn popis cílových skupin s možností i jejich vyjádření a informace musí být zveřejněna způsobem

⁵³ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 109

⁵⁴ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 107

vhodným pro všechny zainteresované. Musí být předem stanoven časový limit konzultace. Komise je dále zavázána potvrdit přijetí připomínek od zájmových skupin a zajistit fungování zpětné vazby mezi zúčastněnými.⁵⁵

Komise se dále zabývá základními opatřeními, jež mají podpořit komunikaci mezi Komisí a občanskou společností. K tomu využívá rejstříku zájmových skupin, etického kodexu zájmových skupin a stanovení práv a povinností úředníků Komise. Rejstřík zájmových skupin je zaveden od ledna 1993 a není povinný. Nicméně do roku 1996 se do něj registrovalo více než šest set neziskových skupin z různých oblastí. O tři roky později, v roce 1999 byla zavedena jeho elektronická verze. Od roku 2001 se Rejstřík modernizoval a přejmenoval se na Consultation the European Commission and Civil Society (CONECCS) a slouží jako podklad pro poskytování informací mezi Komisí a organizací občanské společnosti. Nakonec se toto řešení ukázalo nedostatečným vzhledem k chybějícímu postupu definice zájmových skupin, zejména v případě poradenských a konzultačních firem, PR agentur a právních společností.

Komise chtěla podpořit realizaci vlastního adresáře lobbistů včetně všech důležitých informací s odvoláním na spolupráci s EP. Dalším cílem Komise je realizace společné evidence obou institucí. CONECCS databáze měla za úkol vytvořit formální a strukturovanou cestu pro podání informací ze strany výborů a ostatních útvarů Komise. Tyto informace by tak mohly být projednávány s aktéry občanské společnosti. Protože se definice „organizace občanské společnosti“ lišily, byla vytvořena vlastní vymezení těchto organizací, a to Evropským hospodářským a sociálním výborem. Spadají tedy pod ně hráči na pracovním trhu, odborové svazy a zaměstnavatelské organizace, organizace, tzv. sociální partneři, společnosti, jež nejsou sociálními partnery v rámci striktního vymezení sociálního partnerství; nevládní organizace, ekologické, lidsko-právní.⁵⁶

⁵⁵ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 110

⁵⁶ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 72

5 HISTORIE A SOUČASNOCT REGULACE LOBBINGU V ČR

5.1 Historie regulace lobbingu v ČR

Dlouhodobě lobbing vnímán jako aktivita spojená s podezřelou činností, která směřuje ke klientelismu či korupci a jeví se tak směrem na veřejnost velmi netransparentně. Většina těchto pocitů plyne z formy zpracování zákonů a jejich legislativním procesem, kdy ve fázích schvalování, nebo přípravě pozměňovacích zákonů, dochází k rozšiřování jiných zákonů v rámci projednávaného či upravovaného zákona, v jehož důsledcích pak dochází k narušení jiného zákona anebo případné možnosti, vzniku dodatečných nesouladů, které nemusí mít jednoznačný právní výklad. Lobbing jako takový není nikde zakázán, z čehož je třeba usuzovat, že s jeho vlivem musíme počítat.⁵⁷

Tématem regulace lobbingu v ČR se začínají vést diskuse již od vstupu ČR do EU. Jedním z prvních kroků vedoucích k regulaci prostředí lobbingu vs. státní správa, byl Etický kodex z roku 2005, jehož cílem bylo nastavení pravidel jak pro lobované tak lobující. Etický kodex, k jehož schválení nedošlo, měl upravovat následující body. A to registraci zájmových skupin, oznamování darů, zákaz smluv o spolupráci s rodinnými příslušníky při výkonu veřejné služby. Pro schválení tohoto kodexu se přihlásilo pouze devět poslanců, z čehož je patrná nepopularita tohoto tématu na české politické scéně. V roce 2007 došlo k návaznému kroku k tomuto tématu regulace lobbingu, formou zajištění opatření vedoucích k nastavení transparentnějšího procesu registrace lobbistů a regulace lobbingu jako takového. Bohužel opět tato aktivita skončila pouze u záměru. Občanské společnost však stále poukazovala na nespojenost s transparentností spojené s problémy v legislativním procesu a jeho vazbě problematiku regulace lobbingu. Po

⁵⁷ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 123

systematickém apelu Transparenci International, která po legislativní formě regulace lobbingu volá, se tak v roce 2009 objevuje zpracovaný návrh zákona o lobbingu již v paragrafovém znění. Cílem tohoto zákona, mělo být zřízení činnosti lobbingu jako podnikatelské živnosti, včetně povinností pro veřejné činitele, vést evidenci kontaktů s lobbisty, zřídit registr lobbistů, vést evidenci schůzek, bohužel politická reprezentace na tuto změnu nebyla připravena a tak opět nedošlo k jeho postoupení do dalších čtení.⁵⁸

Následující nový návrh, který měl upravit nedostatky z původního návrhu, v novém znění, kde již byl lobbing specifikován do formy podnikání volné živnosti, nicméně bez nároků na konkrétní činnosti. V tomto návrhu došlo ke specifikaci na organizování a koordinování lobbistických kontaktů, je zde již vymezen výčet veřejných činitelů, na který by se tento zákon vztahoval. Lobbistou se tak stává osoba, která za kalendářní čtvrtletí uskuteční více jak tři kontakty s veřejnými činiteli. Povinnosti lobbisty, před setkáním oznamovat lobbovanému, že se bude jednat o lobbistický kontakt, registrace do seznamu lobbistů, kde bylo třeba uvést základní informace a jeho členství v zájmových organizacích lobbistů. Práva takto registrovaných lobbistů umožňovala, vstup do obou komor parlamentu a obecních zastupitelstev. Do konce následujícího čtvrtletí, tak měl lobbista povinnost, předložit zdokumentovanou svoji činnost, s kým jednal, na jaké téma jednal a ve prospěch koho jednal. Co zákon opomenul, tak byla příjmová a výdajová část spojená s výkonem této lobbistické činnosti. Z pohledu nedodržování tohoto zákona, aktualizace osobních údajů, vedení kontaktů a dokumentace z uskutečněného setkání. V případě nedodržení těchto povinností, hrozí pokuta jeden milion korun, nebo zákaz činnosti na pět let. Pozitivní zprávou je také otevření tématu střetu zájmů a zakomponování do tohoto návrhu. Z pohledu vymezení činnosti lobbisty, kde se regulace vztahuje jen na profesionální lobbisty a nikoliv na lobbisty kteří zastupují firmy anebo neziskové sdružení, tak můžeme vnímat slabá místa tohoto návrhu. V návaznosti na toto vymezení lobbisty, zde máme také otevřenou otázku, jak přistupovat k hranici tří kontaktů v průběhu čtvrtletí v systému registrovaného lobbisty a v případě jednání, která budou probíhat na bázi standardních připomínkových konzultací. Přestože tento

⁵⁸ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 124

návrh zákona prošel třemi čteními, tak nakonec nebyl senátem schválen. V následujících debatách se tak tedy zákonná úprava vrací spíše do podoby diskusí o etických kodexech parlamentu, nebo vlády.⁵⁹

5.2 Stav a boj s korupcí v ČR

Od roku 1999 se vlády ČR začínají tomuto tématu věnovat, nicméně více z pohledu dlouhodobého, jak krátkodobého. Na problematiku korupce lze nahlížet jako na oblast velmi sofistikovanou a komplexní pod vlivem vždy několika až už pochopitelných či vůbec nenavazujících souvislostí, kde jejich dopad má vliv na tvorbu nerovnovážného prostředí. Z časového pohledu tak můžeme monitorovat vývoj přístupu vlád, kdy v roce 1999 bylo předloženo usnesení vlády pod názvem: „Vládní program boje proti korupci“. Věnoval se tématům z pohledu transparentnosti, financování politických stran, svobodný přístup k informacím, správní řízení, kontrolní mechanismy. Také se věnoval rozvoji opatření vedoucích k dodržování práva, vyšetřování trestných činů, poslanecké imunitě a v neposlední řadě spolupráci v boji s korupcí v oblasti mezinárodního prostředí, jako jsou orgány OECD, UCLAF, Interpol, OSN a Transparency International.

Aktuální stav boje s korupcí v ČR, se spíše podobá teoretickým úvahám, diskusím, hledání nástrojů jak ji eliminovat, nicméně realita je taková že ve své podstatě ji nikdo řešit nehodlá. K dispozici jsou různé statistiky a nástroje jak měřit či sledovat míru korupce v dané zemi. Mezi identifikátory můžeme zařadit nástroje jako je Index vnímání korupce, Zpráva o globální konkurenceschopnosti, Protikorupční barometr, Eurobarometr a průzkum veřejného mínění. Česká republika se z pohledu vnímání korupce prostřednictvím jeho indexu CPI (Coorruption Perceptions Index), který je sestavován společností Transparency International pohybujeme na 21. místě z 28 členských zemí, ze světové statistiky se tak ze 178 zemí světa umísťujeme na 47. místě. Z dalšího výzkumu zpracovaným společností Transparency International na základě

⁵⁹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 126

veřejného mínění se ČR umístila na 33. místě ze 42 zemí regionu Evropy a Střední Asie. Z pohledu dalšího nástroje, kterým je protikorupční barometr a je vypracován společností EuroPAM a ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou, zobrazuje účinnost protikorupčních kroků na škále 1-100% na základě mediálních výstupů a připravované legislativy. Poslední dostupná hodnota tohoto ukazatele k lednu 2019 představuje hodnotu 40,9%. Prostřednictvím nástroje Eurobaromert, který se dotazuje, na vnímání rozšířené korupce v ČR se pohybujeme ve srovnání se zeměmi EU až o 20% hůře jak se pohybuje průměr zemí EU. Z pohledu dalšího průzkumu zpracovávaným Centrem pro výzkum veřejného mínění, dotazovaných na vnímání stavu korupce, vnímá stav korupce jako naléhavý 93% respondentů v ČR. Z těchto průzkumů je zřejmé, že kroky realizované naší vládou v boji proti korupci, nejsou veřejností vnímány jako dostatečné, ba naopak mají zhoršující se tendenci.

Dopady korupce nelze zcela vyčíslit, přesto je zřejmé že její důsledky padají na vrub nejen jednotlivců, organizací ale i ČR. Vzhledem k tomu, že dopady nejsou jen v podobě materiálních škod, ale i v ostatních oblastech, kde dochází ke snižování efektivity veřejné správy, tak i případné nerovnováze mezi veřejností a společnostmi. Tento dopad je pak o to citelnější pro oblast důvěry v dodržování demokratických principů a důvěře v lokální politický systém. V neposlední řadě, pak neseme důsledky i z mezinárodního hlediska, kde vlivem korupce vstupujeme do nedůvěryhodnosti pro mezinárodní investory, kteří pak hledají uplatnění jejich investic v jiných zemích a ČR tak přichází jak o investice ze zahraničí tak možný růst pracovních příležitostí. V tomto případě, je pak zřetelný dopad na občana, který přichází o pracovní příležitost, aniž by to byl schopen jakkoliv ovlivnit.⁶⁰

5.3 Mezinárodní oblasti boje s korupcí v ČR

Pojďme si shrnout mezinárodní závazky a doporučení České republiky plynoucí ze členství v Evropské unii. Česká republika je členskou zemí Evropské unie. Z tohoto titulu

⁶⁰ <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/> s.13

pro ni v souvislosti s bojem proti korupci platí mezinárodní závazky a doporučení spojené s naplněním „Strategie Evropa 2020“, jedná se o projekt reformní agendy Evropské unie s plánovanými výsledky a dopady do roku 2020. Na tento rozsáhlý projekt navazuje projekt menší „Evropský semestr“, v rámci kterého jednotlivé členské státy EU předkládají tzv. Zprávy o své rozpočtové a hospodářské politice a dávají je do souladu s cíli a pravidly nastavenými na úrovni EU. Aktuálně byla zpráva o ČR zveřejněna v únoru 2017. Dokument, který je aktualizován na roční bázi, klasifikuje ekonomickou situaci ČR z pohledu Roční analýzy růstu v rámci procesu koordinování evropských politik, tzn. Evropského semestru.

Report za každou zemi klasifikuje vývoj při uskutečňování cílů dle doporučení Rady Evropské unie pro jednotlivé členské státy. Každý takový report navazuje na předešlý a rekapituluje výsledky členských států v rámci monitorování makroekonomických disbalancí v předešlém roce. Výše uvedená Zpráva o České republice z února 2017 v návaznosti na Zprávu z roku 2016 zmiňuje, že v rámci doporučení boje proti korupci, navrhuje, přijmout zbývající protikorupční reformy a zlepšit postupy zadávání veřejných zakázek. Na základě této zprávy byl pro rok 2017 vládou ČR schválen Národní program reform pro rok 2017, který v oblasti boje proti korupci obsahuje postup realizace protikorupčních strategických dokumentů. Zpráva pro rok 2017 byla Evropskou komisí přijata. Rady týkající se korupce se neopakují. Nicméně je opět připomenutý nedostatečný systém stíhání korupce v ČR. Zpráva dále uvádí neefektivní systém v oblasti zadávání veřejných zakázek, kde se velké množství zakázek vyhodnocuje pouze s jedním uchazečem nebo jsou veřejné zakázky zadávány napřímo, obzvláště v oblasti IT.⁶¹

Na základě nařízení Rady EU z října 2008 vznikla síť 50 antikorupčních úřadů členských států EU, tzv. EACN. (European contact-point network against corruption – Evropská síť kontaktních bodů proti korupci), jejímž členem je i Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF). Naproti tomu Evropská komise, Europol a Eurojust jsou plně připojeny do EACN. EPAC (European Partners Against Corruption – Evropsští partneři

⁶¹ LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 122

proti korupci) jsou zastřešující organizací. Tyto dvě platformy EPRAC a EACN si dávají za cíl propojit odborníky z různých zemí a vyměnit si své zkušenosti a informace napříč hranicemi. Tato dvě uskupení uplatňují mezinárodní právní postupy při zavádění transparentních a efektivních systémů, policejní monitorování, mezinárodní boj proti korupci zprostředkovaný dialogem a vzájemným úsilím. V České republice jsou tyto organizace zastoupeny Oddělením boje s korupcí a Odborem hodnocení dopadů regulace Úřadu vlády ČR, Generální inspekcí bezpečnostních sborů (GIBS), Národní centrálou proti organizovanému zločinu a Nejvyšším státním zastupitelstvím.⁶²

⁶² LABOUTKOVÁ, Š., MÜLLER, K., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0, s. 44

PRAKTICKÁ ČÁST

6 SPORNÉ BODY MOŽNÉ REGULACE

6.1 SWOT analýza

V návaznosti na výše uvedené poznatky a přístupy se zaváděním regulace lobbingu, definuji vstupní poznatky SWOT analýzy pro ČR:

Tabulka č.1 – Analýza SWOT - Vstupní poznatky SWOT analýzy

Silné stránky <ul style="list-style-type: none">- Rejstřík lobbistů- Veřejný diář- Legislativní stopa- Společenská odpovědnost- Etický kodex	Slabé stránky <ul style="list-style-type: none">- Nedostatečné podpora (politiků)- Neshoda napříč politickým spektrem- Nezávislá exekutiva- Nedostatečná edukace politiků- Nedostatečná edukace občanů
Příležitosti <ul style="list-style-type: none">- Transparentnost- Důvěryhodnost- Zdravé tržní prostředí- Jednotné podmínky v rámci EU- Digitalizace administrativy	Hrozby <ul style="list-style-type: none">- Klientelismus- Protekce- Korupce- Střet zájmů- Trestná činnost

Zdroj - vlastní

Po vydefinování stěžejních oblastí ve vstupních poznacích regulace lobbingu v ČR, tak

Tabulka č.2 – Analýza SWOT - Vyhodnocení úvah SWOT analýzy

	Silné stránky (S)	Slabé stránky (W)
Příležitosti (O)	Přístup (SO) <ul style="list-style-type: none">- Zřízení dobrovolného rejstříku, pro právnické osoby	Přístup (WO) <ul style="list-style-type: none">- Regulace lobbingu není reálnou prioritou politické reprezentace

	<ul style="list-style-type: none"> - Vymezení rolí a působnosti lobbingu - Zveřejnění zpráv a výstupů z jednání - Závazný etický kodex pro veřejné činitele - Legislativní stopa a vazba na zájmové skupiny, lobbisty - Transparentní prostředí veřejné soutěže - Shodné podmínky pro členské země EU 	<ul style="list-style-type: none"> - Potřeba odlišit se od jiných politických stran v názorech na regulaci lobbingu - Nestabilita v exekutivních služkách a její nedostatečná nezávislost - Politické povědomí lobbingu a její otevřený dialog s veřejností - Netradiční oblast aktivity pro občany a korporace, nedůvěra v efektivitě zavedení regulace lobbingu
Hrozby (T)	<p>Přístup (ST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neochota k transparentnosti - Nedůvěra k jakékoli regulaci - Nedostatečná digitalizace, evidence zápisů z jednání - Neochota ke změně zaběhlých pořádků, hledání zástupných důvodů, proč NE - Neochota podpořit zdravé tržní prostředí obava ze změny 	<p>Přístup (WT)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neochota k eliminaci korupce a přetrhání vazeb - Omezení protekcionismu, vedoucí k oslabení kompetencí ovlivňovat - Není vůle zveřejňovat obchodní vazby - Nedostatečná vymezenost, aktérů střetu zájmů, bez vůle připravit se o kompetence - Nedostatečná podpora exekutivy v odhalování trestné činnosti

Zdroj - vlastní

Pro konkrétní zacílení vydefinuji konkrétní aktivitu z uvedených kombinací přístupů SWOT úvah.

Přístup (SO)

- Zřízení dobrovolného rejstříku, pro právnické osoby
- Vymezení rolí a působnosti lobbingu
- Zveřejnění zpráv a výstupů z jednání
- Závazný etický kodex pro veřejné činitele
- Legislativní stopa a vazba na zájmové skupiny, lobbisty
- Transparentní prostředí veřejné soutěže
- Shodné podmínky pro členské země EU

Přístup (WO)

- Regulace lobbingu není reálnou prioritou politické reprezentace
- Potřeba odlišit se od jiných politických stran v názorech na regulaci lobbingu

- Nestabilita v exekutivních služkách a její nedostatečná nezávislost
- Politické povědomí lobbingu a její otevřený dialog s veřejností
- Netradiční oblast aktivity pro občany a korporace, nedůvěra v efektivitě zavedení regulace lobbingu

Přístup (ST)

- Neochota k transparentnosti
- Nedůvěra k jakékoli regulaci
- Nedostatečná digitalizace, evidence zápisů z jednání
- Neochota ke změně zaběhlých pořádků, hledání zástupných důvodů, proč NE
- Neochota podpořit zdravé tržní prostředí obava ze změny

Přístup (WT)

- Neochota k eliminaci korupce a přetrhání vazeb
- Omezení protekcionismu, vedoucí k oslabení kompetencí ovlivňovat
- Není vůle zveřejňovat obchodní vazby
- Nedostatečná vymezenost, aktérů střetu zájmů, bez vůle připravit se o vliv, kompetence a moc
- Nedostatečná podpora exekutivy v odhalování trestné činnosti

Jako stěžejní body z pohledu regulace lobbingu vidím následující čtyři oblasti, které je třeba zajistit:

- Nezávislost exekutivy
- Transparentnost výkonné moci
- Střet zájmů
- Eliminaci korupce, prostřednictvím regulace lobbingu

6.2 Nezávislá exekutiva

Zásadní oblastí pro důvěryhodnost je transparentní právní systém, kde musí být zajištěna nezávislost státních zástupců a zastupitelství. Je třeba zjistit prevenci proti korupci prostřednictvím etických kodexů v návaznosti na OECD, tím zajistit rozvoj ve spolupráci v oblasti mezinárodního boje proti korupci. Doporučující kroky, jsou následující, zajistit systém transparentního kariérního růstu státních zástupců včetně opodstatněného doporučení. Zajistit transparentní systém, kdo a jak může jmenovat či odvolávat státní zástupce a zprostit politického vlivu, tak aby bylo dosaženo nezávislosti

těchto zástupců. Zpracovat etický kodex, kde bude jasně vymezen předmět střetu zájmů, definice darů a jejich výše včetně bezúplatného plnění, kontaktů s třetími stranami.

6.3 Transparentnost moci výkonné

Z pohledu transparentnosti u zástupců moci výkonné, je důležité zajistit snížení vlivu netransparentních zájmových skupin na ovlivňování na vytváření nových legislativních změn. Je důležité nastavit transparentní zveřejňování výstupů z jednání parlamentních výborů a nastavit jednotná pravidla pro jednání se zájmovými skupinami. Zavedení etického kodexu včetně jasného vymezení střetu zájmů, tak aby nedocházelo k zavádějícím výkladům. Zajistit také pracovní doložku, kdy po ukončení mandátu poslance, nelze po určitou dobu např. jednoho roku, poskytovat informace třetím stranám a samozřejmě dodržovat utajení informací, které nabyly v limitovaném režimu, např. tajné, přísně tajné. Je důležité na pravidelné bázi, např. jednou ročně absolvovat školení s protikorupční tematikou. V dalším kroku, tak jasně vymezit pravidla o přijímání benefitů, darů, nepeněžitých výhod, které by neměli přesáhnout hodnotu např. 2 500 Kč nebo 100 EUR, což je bráno v obchodním styku jako cena obvyklá a přijatelná. Další důležitou oblastí je zavedení oznamovací povinnosti majetku a příjmech před obdržením mandátu, ale i v jeho průběhu a také tři roky po skončení mandátu poslance a zajistit toto zveřejňování v elektrické podobě. V kontextu výše uvedeného je tak důležité zajistit dodržování pravidel o střetu zájmů, opět s přesně stanovenými parametry, tak aby nedocházelo k nesrovnalostem a jinému výkladu. Dále je důležité koordinovat aktivity v této oblasti v rámci skupiny GRECO.

6.4 Střet zájmů

Je důležité zajistit pro obchodní korporace, jež nemají jasnou vlastnickou strukturu, regulaci na získávání veřejných zakázek, nebo čerpání dotací z veřejných fondů. Vlivem těchto netransparentních struktur, může docházet k legalizaci trestné činnosti a na této aktivitě by se neměl stát v žádném případě podílet. Z tohoto důvodu, je třeba, aby

korporace, jež vstupují do veřejných zakázek, byli povinni doložit vždy jasnou vlastnickou strukturu. Přestože byl zřízen institut svěreneckých fondů, nelze tak zcela vyloučit vliv, vkladatele či vlastníka aktiv do tohoto fondu na následující aktivity a ovlivňování těchto společností. V rámci boje s korupcí a zajištění transparentnosti, tak je třeba zajistit relevantní evidenci skutečných vlastníků právnických osob a také svěreneckých fondů. Oblastí střetu zájmů spadá také ve vlastnících mediálních společností, kteří hodlají vstoupit do politického prostoru anebo do něj již vstoupili. Tyto společnosti, jelikož jsou vlastněny privátním kapitálem, mohou působit sice důvěryhodně a vystupovat navenek nezávisle, ale z pohledu transparentnosti se jejich se na aktivity nelze stoprocentně spolehnout.

6.5 Jak regulovat lobbying v ČR – eliminace korupce

Forma komunikace prostřednictvím „tiché pošty“ v obchodním a diplomatickém prostředí, je velmi silný nástroj, jak vytvářet komunikační prostor, který je důležité monitorovat, vyhodnocovat a aktivně s ním pracovat. Networking je cesta, jak si zajistit příležitost či otevřít cestu v komunikaci. Je třeba stanovit základní pravidla, která zajistí soulad v jednání s platnými právními předpisy, přijatými za účelem potírání uplácení, korupce a obdobných nežádoucích jednání. Pokud přistoupíme k definici pojmů ve firemní prostředí, tak společnost má jednat při výkonu své činnosti v souladu s etickými a právními principy, tak aby všichni zaměstnanci i jiné osoby jednající by se těmito principy měli řídit. Jestliže máme sídlo v České republice, je třeba dodržovat právní předpisy ČR, včetně trestního zákoníku, Úmluvy OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích. Při výkonu činností mimo území ČR jsou povinni její zaměstnanci, dodržovat i právní předpisy zemí, v nichž je její činnost vykonávána. Pokud společnost obchodně vykonává svou činnost i na území Spojených států amerických, jsou pak její zaměstnanci povinni dodržovat i příslušné právní předpisy Spojených států amerických, včetně Zákona proti uplácení zahraničních činitelů z roku 1977 Foreign Corrupt Practices Act, dále jen „zákon FCPA, případně jiná ustanovení, např. Bribery Act 2010, což je britský zákon na potírání a postihování korupce. Také by měli zaměstnanci respektovat a dodržovat nad rámec

zákonných povinností i etická ustanovení. Důležité je morální nastavení, jak se eticky chovat a vystupovat.

Je vhodné si rozdělit oblast incentiv a to zda se jedná o dar či benefit zda nás toto obdarování morálně nezavazuje. V případě akcí, incentiv, či jakékoliv prezentace společnosti, akce třetích stran a jejich produktů, či akce kulturní, sportovní či jiné obdobné akce nebo pracovní snídaně, obědy, večeře. Kdy se může jednat o dar, kde pozornost, odměna, služba, sleva nebo jiná výhoda, která může být bez ohledu na jeho formu poskytnuta, za kterou není vyžadována žádná přímá protihodnota. V jakém případě se jedná o benefit. Pokud se jedná o výhodu či plnění ze strany třetí strany, jež může být poskytnuta, nabídnuta anebo slíbena zaměstnanci, tím se bere např. hotovost, bezhotovostní plnění, poskytnutí půjčky se zvýhodněným úrokem, či nepeněžitého charakteru, které zlepšuje ekonomické, právní nebo osobní postavení příjemce benefitu. Také pokud se jedná zejména o dary, pozvání na Akce, vč. pozvání na pracovní snídaně, oběd, večeře; s tím spojený výdaj případných cestovních nákladů anebo dovolené, reklamní dary, peněžní dary, slevy, odměny, udělení speciálních výhod. Koho vnímáme jako poskytovatele benefitu. Může se jednat o třetí stranu, zákazníka, dodavatele nebo jakýkoliv další subjekt, s nímž spolupracujeme, případně může jít o zástupce těchto subjektů; a to ve smyslu fyzické osoby i právnické osoby. Obchodní vztah s těmito osobami může být již existující, anebo v jednání ohledně navázání příští spolupráce, anebo také ve fázi plánu na případnou další spolupráci.

Další oblastí je si vydefinovat přiměřenost a přijatelnost darů, kde výdaje na propagaci může definovat jako přiměřené výdaje, např. cestovné, ubytování, vynaložené v dobré víře ve prospěch jiných, které přímo souvisí s propagací, prezentací nebo vysvětlením produktů nebo služeb, které souvisí s daným subjektem za předpokladu, že takové výdaje nejsou v rozporu s obvyklým obchodním stykem a je třeba, aby tyto aktivity a výdaje byly evidovány.

V oblasti společenská přijatelnosti, využijeme pojem benefit, který může být považovaný za společensky přijatelný, je poskytnutý jako akt slušnosti, je třeba na něj pohlížet objektivně, plynoucí z obvyklé životní etického chování, není manipulativní za účelem přesvědčení příjemce poskytnout přednostní zacházení dárci, anebo pokud je benefit běžně poskytovaný bez očekávání jakékoliv protihodnoty. V případě přiměřenost

v obchodním styku, by měl každý pracovník pečovat o majetek s nejlepším vědomím a svědomím. Každé udělení benefitu tak musí odpovídat přiměřeně dané situaci. Protihodnota služby může být vyjádřena vytvořením anebo zlepšením např. reklamním působením. Např. obchodní aktivity nesmí i po zvážení obchodního přínosu, porušovat právní předpisy. Jak je tedy vhodné vnímat souvislosti s obchodním rozhodnutím, kde např. konkrétní obchodní rozhodnutí mohlo být spojené s přijetím, poskytnutím benefitu, mohlo by takové jednání mít trestněprávní důsledky. Z časového hlediska je třeba z pohledu časového rámce, stanovit časové období, kde se může brát v potaz období např. dva nebo tři měsíce před a pak dva nebo tři měsíce po přijetí významného obchodního rozhodnutí např. podepsání smlouvy. Za obchodní rozhodnutí by se v takovémto případě považovali i probíhající obchodní jednání, či účast ve výběrovém řízení, nebo pokus o uzavření obchodního vztahu, případných mimosoudních sporů atp.

Pokud se budeme věnovat definici střetu zájmů, ovlivňování, pak lze střet zájmů popsat jako situaci, kdy zaměstnanec anebo osoba blízká, může získat anebo získává neoprávněný prospěch díky své pozici zaměstnance ve společnosti, a to bez ohledu jestli je získán třetí stranou nebo od společnosti. Z pohledu dalšího tématu, kterým je ovlivňování, což je činnost, která může být prováděna v časové nebo věcné rovině, s cílem a uzavřít obchodní vztah, nebo jinak působit na rozhodování, nebo přimět zaměstnance k provedení či neprovedení úkonu v rozporu s jeho pracovněprávními povinnostmi, a to prostřednictvím případné výhody vyplývající z nabídnutí, příslibení či poskytnutí daru. Také v tomto případě lze aplikovat lhůtu 3 měsíců před a po daném obchodním rozhodnutí.

Přímé nebo zprostředkované působení, je-li takový vliv nekalý a v rozporu se zákonem pak i tendenční zprostředkované jednání jinou osobou vykazuje znaky ovlivňování, kdy je úkon prováděn např. za zaměstnance, tak je třeba takovému jednání se vyvarovat.

Další z oblastí eliminace korupčního prostředí, může být ten, kdo působí jako konzultant, kde se může se jednat o fyzická nebo právnické osoby, které poskytují poradní, zprostředkovatelské či lobbistické služby jakkoliv přímo či nepřímou související s veřejným sektorem, zejména vládou, orgány veřejné moci či úředními osobami, či zprostředkováním uzavření smluv, nebo výhody. Definice související s veřejným

sektorem je velmi obsáhlá nicméně nastíním, veřejného činitele a vydefinujeme jako úřední osobu.

Koho vnímáme jako úřední osobu, soudce, státní zástupce, prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie, soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce, notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař, finanční arbitr a jeho zástupce, fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

Úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace se považuje za úřední osobu za podmínek výše uvedených, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva.

Nad rámec definice úřední osoby je třeba vymezit také pojem veřejného činitele. Který je např. funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník státního orgánu, samosprávy, ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru cizího státu, se za těchto podmínek považuje za veřejného činitele, pokud tak stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nebo příslušné právní předpisy cizí země. Také funkcionáři nebo kandidáti politických stran, nebo politické strany jako takové a kandidáti na výkon vládní funkce. Dále zaměstnanci či jiné osoby, které oficiálně jednají jménem státních orgánů nebo státních podniků jakož i poradce veřejných činitelů. Může se jednat také o manžele, manželky a příbuzní veřejných činitelů, pokud je takový vztah k veřejnému činiteli danému zaměstnanci znám. Z pohledu zahraniční, jde o veřejného činitele v případě, že zastává funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu, orgánu veřejné správy nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu, v mezinárodním soudním orgánu, v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejich orgánech a institucích, nebo zastává funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí. Veřejní činitelé mohou poskytovat určité

služby, pokud poskytování takových služeb není v rozporu s ustanoveními o střetu zájmů nebo se nejedná o využití jejich oficiální funkce s cílem neoprávněně napomoci při uzavření obchodního vztahu či jiné právem zakázané jednání.

Jak vnímat státní podnik a jak k němu přistupovat, státním podnikem se rozumí právnická osoba provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost s tím, že postavení a právní poměry této právnické osoby upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, v platném znění. Pro vyloučení pochybností se stanoví, že za státní podnik se považuje i takový, kde podíl vlastnictví státu dosahuje více jak 50%.

Další související definice, na které je třeba brát zřetel, jsou smlouvy a ujednání, na jejichž základě mohou být prováděny platby. Kde platba, její definice dát, nabídnout nebo přimět jinou osobu, aby dala či nabídla jakékoliv plnění v jakékoli výši. V takovém případě to nemusí být pouze peníze, ale i pozvání a nepřiměřená výhoda jakéhokoliv druhu. Co je legální platba, tento termín představuje platbu, která je dle písemných právních předpisů země, v níž je uskutečněna a jejíž příjemce platby žije v dané zemi, pak ji lze považovat za zákonnou. Důležité je také správné chápání pojmů, vědět, dozvědět se, znát, s vědomím a informace, tyto termíny definujeme následovně, skutečně vědět, anebo být pevně přesvědčen o tom, že k určitému jednání nebo výsledku se značnou jistotou dojde, anebo být si vědom skutečnosti, že k určitému jednání nebo výsledku dojde s vysokou pravděpodobností, anebo úmyslně nedbat, záměrně ignorovat nebo si vědomě nevšimnout toho, že k určitému jednání nebo výsledku se značnou jistotou dojde. Jinými slovy, pokud si bude dotčená osoba vědoma skutečností, na jejichž základě by se obezřetně jednající podnikatel mohl domnívat, že je nabízena nebo je prováděna nezákonná platba, a mohl by provést další prověření s cílem zajistit, že taková nezákonná platba nebude nabídnuta či provedena, pak je dotčená osoba takové šetření povinna provést a protiprávnímu jednání zamezit. Podle pravidel pro zamezení korupčního jednání se má za to, že dotčená osoba o nabídnuté či provedené nezákonné platbě věděla.

Jak zamezit korupčnímu jednání, kde důvěra a vzájemný respekt jsou základními prvky úspěšných obchodních vztahů. Přijímání a poskytování Darů nebo pozvání na sportovní, kulturní a obdobné Akce jsou při výkonu podnikatelské činnosti velmi rozšířené. Pokud je přijímání nebo poskytování takových benefitů mezi obchodními

partnery přiměřené a je zároveň výrazem vzájemné přízně a respektu, pak je společensky akceptovatelné. Za určitých okolností však může být nepřipustné a protiprávní.

Pokud budeme hovořit o limitech pro přijímání benefitů mohou být stanoveny pro případ vzniku střetu zájmu. Střet zájmu může ohrozit nezávislost příjemce výhody vůči jeho poskytovateli a mohl by vyústit v poskytování nepřiměřených výhod atd. Především výše zmíněnému jednání, je třeba při přijímání a poskytování benefitů od třetích stran postupovat s maximální transparentností. Společnost musí být povinna dodržovat při výkonu své podnikatelské činnosti v souladu s etickými a právními principy.

Transparentnost a vyhýbání se střetu zájmů, plyne ze správného dodržování transparentnosti pracovníků s rozhodovací pravomocí, vedoucí zaměstnanci i všichni ostatní zaměstnanci se podílejí na dosahování cílů. Tento cíl můžeme dosáhnout pouze, pokud budeme schopni udržovat fungující vzájemné dobré obchodní vztahy se zákazníky či obchodními partnery. V obchodních transakcích je třeba se orientovat na dosažení obecného prospěchu a ekonomických cílů a také zákazníků nebo obchodních partnerů, současně je třeba postupovat v souladu se zákony a zároveň zachovávat morální zásadovost a mravní integritu. Pokud nastane situace, ve které převažuje obchodní anebo osobní zájem jednotlivce, jednotlivého člena anebo skupiny zaměstnanců nad obchodními zájmy a tento zaměstnanec se tedy dostane do střetu zájmů, ohrožuje tak schopnost dosáhnout společného cíle. Prioritou musí být zamezení střetu zájmů již od samého začátku, kdy by mohl vzniknout. Je tedy třeba vyžadovat od všech členů nebo zaměstnanců, aby svoje osobní ekonomické zájmy nespojovali s pracovní náplní.

Střet zájmů může vyplývat zejména z přijetí benefitu anebo požádání o benefit přímo či zprostředkovaně, poskytnutí, nabídnutí anebo příslib benefitu přímo či zprostředkovaně, vedlejších aktivit zaměstnance, konkurenčních i nekonkurenčních, vyplývajících z politické funkce anebo z účasti v orgánech podnikatelských subjektů, ze soukromých investičních aktivit atp., také i osobního vztahu mezi zaměstnanci.

Konkurenční vedlejší aktivity představují jakoukoliv formu obchodní aktivity zaměřenou na zisk, kdy zaměstnanec přímo konkuruje vlastnímu produktovému portfoliu přímo anebo prostřednictvím propojené osoby. Ne konkurenční vedlejší aktivity mohou představovat jakoukoliv vedlejší aktivitu vykonávanou zaměstnancem ve prospěch

propojených osob anebo jiných podnikatelských subjektů, které mají obchodní vztah k organizaci, ve které zaměstnanec pracuje, např. dodavatelé, zákazníci, konzultanti. Příklad vzniklé situace, kdy je zaměstnanec odpovědný za výběr dodavatelů, souhlasem plnění od těchto podnikatelských subjektů, vyjedná cenové podmínky dodávek zboží anebo služeb od těchto partnerů anebo vůči nim. Může se také jednat i o dobrovolné vedlejší aktivity, za které zaměstnanec není odměňovaný a které zaměstnanec vykonává ve svém volném čase, ale které zakládají osobní vztah vůči příslušnému podnikatelskému subjektu. V odůvodněných případech, pokud by se střetu zájmů nedalo vyhnout, je zaměstnanec povinen tuto skutečnost ohlásit jeho nadřízenému, nebo osobě zodpovědné za compliance služby. V tomto případě je pak odpovědný nadřízený zajistit přijetí přiměřených opatření tak, aby zajistil transparentní a nestranný výkon práce, tak aby se společnost zachovala transparentně.

Varovné signály naznačující porušení pravidel pro zamezení korupčního jednání

Všichni zaměstnanci, vedoucí zaměstnanci a jiné osoby jednající za společnost musí věnovat zvláštní pozornost varovným signálům, které mohou naznačovat, že daná transakce může být v rozporu s opatřeními k zamezení korupčního jednání. Varovným signálem mohou být, neobvyklé platby, včetně neobvykle vysokých částek vyplacených osobám nebo společnostem; platby třetím stranám nad běžný rámec transakce, a to zejména pokud platby směřují osobám, které společnosti neposkytují služby; platby na bankovní účty nebo osobám v zemích, v nichž se smluvně sjednané služby neposkytují; platby na nedostatečně identifikované bankovní účty, jejichž majitel není znám a jediným identifikačním údajem je číslo bankovního účtu, velké odměny založené na úspěšnosti transakce a částky splatné osobám, které nejsou smluvními stranami nebo nejsou známy. Dále neobvyklé platby od zprostředkovatelů, dodavatelů nebo jiných subjektů, včetně neobvykle vysokých faktur a faktur, které nejsou podloženy dostatečnými doklady o fakturovaných službách, zboží; dobropisované faktury nebo faktury, které nejsou v daném ekonomickém sektoru obvyklé a které by mohly představovat skryté platby; také pokud jde o neobvyklé úvěrové podmínky, doba splatnosti nebo jiné výhody poskytnuté novým zákazníkům nebo dříve neznámým protistranám.

Připravte si interní anonymní internetový formulář, kde by zaměstnanci měli využívat pouze ve výjimečných případech, pokud se obávají, že oznámení neanonymním

způsobem může mít pro ně vážné osobní následky např. pracovněprávního nebo sociálního charakteru a z důvodu podezření se nemohou obrátit např. na nadřízeného.

Poslední oblastí jsou sankce, které plynou z úmyslného porušení pravidel a musí být toto porušení potrestáno v souladu s příslušnými právními předpisy. Toto se vztahuje zejména na případy korupčního jednání, anebo případy kriminálních činů, ve kterých byla zjištěna majetková újma.

Jako prevenci, je třeba pořádat školení, jejichž hlavním pilířem účinného programu k zamezení korupčního jednání je efektivní a důkladné seznámení s problematikou korupce. Absolvování školení je vhodné povinně aplikovat pro všechny pracovníky. Ideálně na pravidelné např. roční periodě.

ZÁVĚR

Stát potřebuje spolupracovat s veřejnými skupinami, je třeba vytvářet společné projekty, kde je na jedné straně stát a na straně druhé podnikatelské skupiny a to jak lokální tak zahraniční. Povahou věci se může zdát tento prostor netransparentní, cílem je tedy dotvořit metodiku, jak tento proces koordinovat či regulovat a učinit je pro všechny subjekty čitelný a transparentní a to jak pro lokální subjekty tak zahraniční.

Zájmová sdružení našly cesty jak působit na politické prostředí, které se chová v jejich prospěch. Moderní technologie vytváří prostor k tomu, co jsme dříve považovali za neetické, tak se to nyní stává akceptovatelným i pro veřejnost a ta se již přestává stávat arbitrem, který ve volbách může rozhodnout co je a co není akceptovatelné. Tento prostor se zásadním způsobem změnil a čím dál více se pozornost občanů od politického dění vzdaluje, veřejnost začíná tolerovat, smířovat s danou skutečností a již nemá odhodlání ve veřejný protest v případě nespokojenosti. Zde postrádám institut, který by napomohl narovnat tento růst disbalance a byl jej schopen koordinovat a směřovat do transparentního prostředí. Tak jako je vyvíjí obchodní a ekonomické prostředí, tak dochází i k transformaci politického smýšlení a prostoru, který následuje zájmové ekonomické ukazatele na úkor sociálního a etického poslání státní správy.

Dle jednotlivých právních úprav regulace lobbingu v různých zemích, tak můžeme shrnout podstatné témata, které by měly být součástí zákonné podoby. Jasně definovat roli lobbisty, lobbingu a zájmových skupin. Zavést uveřejňovací povinnost lobbistů, koho zastupují a jaké kontakty z veřejné správy využívají. Evidence a dokumentace z jednání s veřejnými činiteli a forma jejich zveřejňování. Dodržovat aktualizovaný seznam registru lobbistů. Transparentní sdílení výstupů ze setkání s veřejnými činiteli veřejnosti. Přesně definovat oblast střetu zájmů veřejných činitelů s propojením na legislativní normy. Zajistit přesné stanovení sankcí za nedodržování pravidel regulace lobbingu ve vazbě na EU. Přesto, že jsem před započítím zpracování této diplomové práce byl zastáncem samoregulačního systému pro regulaci lobbingu, tak po hlubším seznámení se s mnoha aspekty, které pramení ze zkušeností a tradic v zemích kde již mají s touto

problematikou větší zkušenosti, tak zastávám názor, že k transparentnosti se bez regulace nepřiblížíme.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BUBENÍČEK, V., J. ČMEJREK, J. ČOPÍK: Demokracie v lokálním politickém prostoru. Specifika politického života v obcích ČR. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5

LABOUTKOVÁ, Š., K. MÜLLER, P. VYMĚTAL: Lobbing v moderních demokraciích. Praha, Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

MEDLÍKOVÁ, O., M. ŠEDIVÝ: Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

POLAČKOVÁ, Z.: Fundraisingové aktivity. Jak získávat finanční prostředky od místní komunity. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.

GULLOVÁ, S.: Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3777-5.

MÜLLER, K. B.: Evropa a občanská společnost. Projekt evropské identity. Praha: SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-84-7

MUSIL, J.: Komunikace v informační společnosti. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-39-6,

NOVOTNÝ, L.: Evropská unie jako globální aktér. K veřejnému mínění ve vybraných neevropských zemích. In: Naše společnost, 7,2009, 2,

NOVOTNÝ, L.: Politologie. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-7452-003-7.

KUKLÍK, J. a R. PETRÁŠ: Nadnárodní integrace v Evropě. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, ISBN 978-80-87109-02-1.

NÁLEVKA, V.: Světová politika ve 20. století. I./II. díl. Praha: Aleš Skřivan, 2000. ISBN 80-902261-4-0.

ROMANCOV, M. a kol.: Mezinárodní organizace. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-310-0

SCHÁNOVÁ, L.: Networking. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5533-5.

TETŘEVOVÁ, L. a kol.: Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0285-3.

ČASTORÁL, Z.: Management lidského faktoru. Praha: UJAK, 2013. ISBN 978-80-7452-038-9

PINKOVÁ, A.: Zaměstnavatelské a podnikatelské organizace v ČR. Brno: ISPO, 2011. ISBN 978-80-7325-258-8.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

Seznam použitých internetových zdrojů

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1673&from=EN>

<https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/protikorupcni-program/IPP-UV-CR-2018-.pdf>

<https://www.dcgk.de/en/consultations/current-consultations.html?file=files/dcgk/usercontent/en/Consultations/2019/181106%20Draft%20amended%20GCGC.pdf>

https://tmobile-spolecenska-odpovednost-django2.proboston.net/media/content/TMCZ_Etický_kodex_CZ%20F1.pdf

<https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Lobbying-in-Europe-Hidden-influence-privileged-access-2015.pdf>

http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/staticPage/displayStaticPage.do?locale=cs&reference=WHY_TRANSPARENCY_REGISTER

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.277.01.0011.01.ENG

<https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/eticky-kodex/eticky-kodex-zamestnancu-uradu-vlady-cr-100436/>

<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>

<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2015-az-2017/>

[Východiska-pro-vytvoření-protikorupčního-strategického-dokumentu-České-republiky-pro-období-po-roce-2017.pdf](#)

<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/>

<https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/01/Východiska-pro-vytvoření-protikorupčního-strategického-dokumentu-České-republiky-pro-období-po-roce-2017.pdf>

SEZNAM ZKRATEK

ATIC - Asociace turistických informačních center

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Tabulka č.1 – Analýza SWOT - Vstupní poznatky SWOT analýzy

Tabulka č.2 – Analýza SWOT - Vyhodnocení úvah SWOT analýzy

Seznam grafů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník.....	I
----------------------------------	----------

Příloha A - Dotazník

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Petr Letocha

Obor: Hospodářská politika a správa

Forma studia: Magisterské kombinované

Název práce: Regulace lobbingu v ČR

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 60

Celkový počet stran příloh: 78

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:

Počet internetových zdrojů: 13

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Lukáš Novotný, M.A., Dr.